

Berättelse

om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit;

gifven Stockholms slott den 18 Januari 1894.

Med Kejsarl. ryska regeringen hafva underhandlingar fortgått angående den framtida dispositionen af det regala laxfisket i Torneå elf äfvensom angående fastställande af nya stadgar för fiskets bedrivande inom Torneå elfs fiskeområde.

Underhandlingar med Ryssland om laxfisket i Torneå elf.

Med Kejsarl. ryska och Kongl. danska regeringarna hafva underhandlingar fortgått angående avslutande af öfverenskommelser om ömsesidigt skydd för varumärken.

Underhandlingar om öfverenskommelser om skydd för varumärken.

Med Kongl. nederländska regeringen hafva underhandlingar fortgått angående avslutande af en ny traktat rörande ömsesidigt utlemnande af förbrytare.

Underhandlingar med Nederländerna om ny extraditionstraktat.

Den 2 Mars nästlidet år har i Wien undertecknats en deklARATION med Grekland angående ändring af artikel 2 i handels- och sjöfartstraktaten den 27/15 Oktober 1852 om skatt å handelsresande. Denna deklARATION har ännu icke ratificerats.

DeklARATION med Grekland om skatt å handelsresande.

Kongl. Maj:ts ratifikation har den 10 sistlidne Februari meddelats å en med Amerikas Förenade Stater avslutad traktat angående ömsesidigt utlemnande af förbrytare.

Ratifikation af extraditionstraktat med Förenade Staterna.

Kongl. Maj:ts ratifikation har meddelats dels den 10 sistlidne Juli å konventionen den 27 Juni 1892 angående ordnande af handelsförbindelserna mellan Sverige och Spanien, dels den 21 sistlidne Juli å en den 7 i samma månad avslutad deklARATION angående ordnande af handelsförbindelserna mellan Sverige samt Cuba och Portorico.

Ratifikation af handelskonventioner med Spanien.

Ratifikation af Kongl. Maj:ts ratifikation har den 30 sistlidne Juni meddelats å deklara-
 deklaration tionen med Österrike-Ungern den 25 April 1892 angående ändring af art. 6 i
 med Öster handels- och sjöfartstraktaten af den 3 November 1873 om skatt å handels-
 rike-Ungern resande.
 om skatt å handels-
 resande.

International I den i Dresden nästlidet år församlade internationella sanitetskonferens
 sanitetskonfe- hafva de förenade rikena genom ombud deltagit.
 rens i Dresden.

Kongresser i Vid åtskilliga af de i samband med verldsutställningen i Chicago anord-
 samband med nade kongresser hafva de förenade rikena varit representerade af officiella
 verldsutställ- delegerade.
 ningen i
 Chicago.

Angående god- På framställning af egyptiska regeringen har Kongl. Maj:t dels den 27
 kännande af Januari tillkännagifvit samtycke till utfärdande af egyptisk lag angående fa-
 åtskilliga briksmärken, dels den 9 Juni lemnat sitt samtycke såväl till förlängning från
 egyptiska lag- försrag. den 1 Februari 1894 på ytterligare 5 år af de blandade domstolarnes i Egypten
 verksamhet som ock till åtskilliga ändringar i egyptiska organisationsreglementet,
 dels ock den 28 September godkänt ett lagförslag, åsyftande att förbättra sund-
 hetsvilkoren i Kairo och Alexandria, samt den 30 November samtyckt till pro-
 mulgation af egyptisk lag angående expropriation af fast egendom för allmänt
 ändamål.

Berättelse angående rättsväsendet. Berättelse angående rättsväsendet i riket för år 1892 har blifvit afgifven
 och i vanlig ordning till trycket befordrad.

Utfärdade Under nedannämnda dagar har Kongl. Maj:t utfärdat följande af Kongl.
 författningar. Maj:t föreslagna och af Riksdagen dels i oförändradt skick, dels med vissa för-
 ändringar antagna författningar, nemligen:

1893 den 14 April:	lag angående ändrad lydelse af 102 och 140 §§ kon- kurslagen;
» » » »	lag angående ändrad lydelse af 12 § utsökningslagen;
» » 9 Juni:	lag angående ändring i vissa delar af 22 kap. 6 och 7 §§ byggningabalken;
» » » »	lag angående ändrad lydelse af 15 kap. 24 § straff- lagen;
» » 6 Oktober:	lag angående ändrad lydelse af §§ 2, 4 och 5 i för- ordningen angående allmänt kyrkomöte den 16 No- vember 1863;

1893 den 10 November: lag angående prestedens utbytande mot ett löfte;
» » 30 December: lag angående flottning af skogsalster i gränsfloderna mellan konungariket Sverige och storfurstendömet Finland;

och har Kongl. Maj:t tillika, i den ordning 87 § regeringsformen föreskrifver, med bifall till senaste Riksdags förslag, låtit utfärda:

1 893 den 9 Juni: förklaring af 7 kap. 3 § strafflagen;
» » » » lag angående ändrad lydelse af 22 kap. 21 § strafflagen.

Härjemte har Kongl. Maj:t låtit utfärda:

1893 den 27 Januari: kungörelse med tillkännagifvande att de nederländska kolonierna anslutit sig till konventionen angående internationelt skydd för undervattenskablar;
» » 22 Juni: kungörelse angående vissa domsagors indelning i valkretsar för riksdagsmannaval;
» » 28 September: kungörelse angående godkännande i stället för uppborädsborgen, som hos Fångvårdsstyrelsen bör förvaras, af försäkringsbref utfärdade af försäkringsaktiebolaget Tre Kronor.

Nya Lagberedningen har aflemnad den 16 Mars 1893 förslag till lag angående vissa invändningar i rättegång vid allmän underrätt, så ock om sådan rätts behörighet i vissa fall, samt den 25 April förslag till lag angående ändring i vissa delar af förordningen om krigsdomstolar och rättegången derstädes den 11 Juni 1868, jemte motiv till dessa förslag;

Lagförslag
angående vissa
invändningar
i rättegång
m. m.

och har Kongl. Maj:t åt Nya Lagberedningen uppdragit att vidtaga en revision af de delar af handelsbalken i 1734 års lag, som falla inom den allmänna privaträttens område och ej på senare tid undergått någon väsentlig omarbetning.

Revision af
vissa delar
af handels-
balken.

Sedan Nya Lagberedningen, på sätt i den till 1893 års Riksdag aflåtna berättelse förmåles, aflemnad förslag till lag angående makars ansvarighet i visst fall för gäld i boet m. m., har Kongl. Maj:t öfver ifrågavarande förslag infor- drat Högsta Domstolens utlåtande.

Lagförslag an-
gående makars
ansvarighet i
visst fall för
gäld i boet
m. m.

Öfver de i berättelsen till 1893 års Riksdag omförmälda förslag till lagar angående dels hvad till fast egendom är att hänföra och dels fullföljd af talan emot allmän domstols utslag m. m., äfvensom till förordning angående straffregister hafva de enligt uppgift i nämnda berättelse infortrade utlåtanden till Maj:t inkommit.

Inkomna utlåtanden öfver
författnings-
förslag.

4 *Berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit.*

Kyrkolagskomiténs författningsförslag. Af de utaf komitén för utarbetande af förslag till ändringar i kyrkolagen m. m. afgifna, i berättelsen till sistlidne Riksdag omförmälda författningsförslag hafva under året de flesta blifvit till slutlig åtgärd befordrade.

Utredning med anledning af ifrågasatt utsträckning af rösträtten vid riksdagsmannaval. Med anledning deraf att inom Riksdagen gång efter annan ifrågasatts en utsträckning af den politiska rösträtten, har Kongl. Maj:t uppdragit åt Statistiska Centralbyrån att verkställa vissa statistiska utredningar, som funnits erforderliga för bedömande af verkan utaf en eventuel ändring i gällande stadganden om rösträtt vid riksdagsmannaval.

Komité för afgifvande af förslag till utvidgning af de för lapparne i Jemtlands län afsatta land. Med föranledande af ett utaf Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands län afgifvet förslag till ny lag angående de till länet hörande lappars rätt till renbete m. m., har Kongl. Maj:t uppdragit åt en undersökningskomité för nämnda län att till Kongl. Maj:t inkomma med förslag å den enskilde tillhöriga mark, som kunde finnas oundgängligen nödig för att under hela året bereda lapparne vid de för dem afsatta land tillgång till skog och renbete m. m.

Ökad arbetstid inom Högsta Domstolen. Högsta Domstolen har under åtta månader af år 1893, med undantag af påsk- och julferierna, hållit sammanträden jemväl hvarje måndags eftermiddag samt tienstgjort under pingstferierna.

Tillfällig förstärkning af Nedre Justitierrevisionen. I anledning häraf har erforderlig tillfällig förstärkning af Nedre Justitierrevisionens arbetskrafter varit under året anordnad. För innevarande år har medgifvits anställande af en extra revisionssekreterare.

Förening af tingslag. Kongl. Maj:t har förordnat, dels att Vestmanlands södra domsaga skall från innevarande års början delas i två tingslag, omfattande det ena Snefringe härad med tingsställe i Kolbäck och det andra Tuhundra, Siende och Ytter Tjurbo härad med gemensamt tingsställe i Vesterås, dels att Hammarkinds härads tingslag och Stegeborgs skärgårds tingslag skola utgöra ett tingslag med tingsställe i Mogata.

Ökadt antal ting i Burträsk tingslag. Kongl. Maj:t har på derom gjord underdånig ansökning förordnat, att från och med innevarande års början tre lagtima ting skola årligen hållas i Burträsk tingslag.

Organisation af rådstufvurätter och magistrater. På derom gjord underdånig ansökning har Kongl. Maj:t förunnat köpingen Örnsköldsvik stadsrättigheter under egen jurisdiktion och i sammanhang dermed meddelat föreskrifter angående organisation af rådstufvurätten och magistraten derstädes.

Efter vederbörandes förslag hafva jemväl bestämmelser utfärdats rörande dels ändrad organisation af rådstufvurätten och magistraten i städerna Borås och Enköping, dels partiel omreglering af borgmästarens i staden Norrtelje löneförmåner.

I enlighet med derom gjord framställning har Kongl. Maj:t, med stöd af förordningen den 1 Maj 1868 angående bouppteckningars och arfskiftens upp- rättande i stad, förklarad att magistrats rätthet att förordna boupptecknings- och arfskiftesmän icke skall gälla i staden Örnsköldsvik.

På grund af derom gjord framställning har Kongl. Maj:t meddelat föreskrift angående förändrad beräkningsgrund för boupptecknings- och arfskiftesprovisionen i staden Helsingborg.

Regleringen af oregelbundenheter i rikets indelning har blifvit fortsatt; och hafva hufvudsakligen på grund af förslag, som i sådant afseende framstälts i det den 9 Oktober 1882 afgifna komitébetänkande, befintliga oregelbundenheter i den judiciella indelningen reglerats i 7 särskilda fall.

Vid infanteriet hafva tillkommit:		
officersbeställningar	19,	Ökning och minskning af personal och hästar vid arméns särskilda vapenslag under 1. öfvergångsåret (1893) af den nya härordningens tillämpning.
underofficers d:o	30, och	
civilmilitära d:o (regementspastorer, auditörer och bataljonsläkare).....	8, hvaremot	
antalet manskapsbeställningar minskats med	191.	
Vid kavalleriet hafva tillkommit:		
officersbeställningar	5,	
underofficers d:o	2,	
beställningar för spel	2,	
manskapsbeställningar	40, och	
civilmilitära beställningar (regementspastor)	1, hvaremot	
de civilmilitära beställningarna minskats med (bataljonsläkare, regementsstallmästare och pistolsmeder).....	16.	
Vid artilleriet hafva tillkommit:		
officersbeställningar	12,	
underofficers d:o	6,	
beställningar för spel	2,	
civilmilitära beställningar (regements- och bataljonsläkare samt regementsveterinär)	5, hvaremot	

antalet manskapsbeställningar (vid fästningsartilleriet) minskats med 100, och civilmilitära beställningar (bataljonspredikant, bataljonsläkare, regementsstallmästare och bataljonsveterinär) med 10.

Vid ingenjörtrupperna hafva tillkommit:

officersbeställningar	2,
underofficers d:o	4,
beställningar såsom spel	4, hvaremot

antalet manskapsbeställningar minskats med 4.

Vid trängen hafva tillkommit:

officersbeställningar	7,
underofficers d:o	8,
beställningar såsom spel	5,
manskapsbeställningar	22, och
civilmilitära beställningar (bataljonsläkare).....	1.

Genom intendenturcorpsens började uppsättning, till hvilken öfverflyttats 10 indragna regementsintendents-, 3 regementskommissarie- och 1 förrådsförvaltarebeställning, hafva tillkommit:

civilmilitära beställningar	31, och
-----------------------------------	---------

vid den nyinrättade sjukvårdsbyrån likaledes

fältläkarebeställning	1.
-----------------------------	----

Ytterligare hafva vid kommandantstaten tillkommit:

civilmilitär beställning (auditör).....	1, hvaremot
---	-------------

vid nämnda stat indragits:

regementsläkarebeställning	1, och
intendentsbeställningar	2.

Antalet hästar vid hela armén har under samma tid ökats med:

egna tjenstehästar.....	13, och
stamhästar	121.

Arméns vapen-
öfningar.

Arméns vapenöfningar hafva under år 1893 omfattat:

vid de garnisonerade trupperna: öfningar för befäl och manskap under de vanliga exercistiderna, hvarjemte rekrytutbildningen samt skolor för underbefälsutbildningen pågått under hela eller större delen af året; derjemte hafva detachementsöfningar företagits med 4. arméfördelningens i Stockholm förlagda trupper;

vid det icke garnisonerade infanteriet — med nedan nämnda undantag —: rekrytmöte i 50 dagar i två omgångar; förberedande korpralskola i 50 dagar; korpralskola i 100 dagar; möte för de till staben hörande officerarne i 5 dagar; officersmöte i 5 dagar; skjutmöte i 8 dagar; regementsmöte i 22 dagar; vid lifgrenadierregementena har rekrytmötet endast varat 50 dagar, hvaremot rekrytskola i förening med förberedande korpralskola och korpralskola anordnats i två

perioder, hvardera af omkring 6 månader; vid Hallands bataljon, Vesternorrlands regemente och Blekinge bataljon har af ofvanstående öfningar, förutom rekrytmöte om 50 dagar i två omgångar, endast officersmöte i 5 dagar egt rum samt vid Gotlands infanteriregemente, utom dylikt rekrytmöte, befälsmöte för en del officerare i 21 dagar, för öfriga officerare och underofficerare i 16 dagar samt för underbefäl af manskapet m. fl. i 12 dagar;

vid det icke garnisonerade kavalleriet: rekrytmöte i två omgångar med 100 dagar i hvardera, remontmöte i två omgångar med 100 dagar i första och 50 dagar i andra omgången, vid skånska husar- och dragonregementena i två perioder; befälsmöte för officerare i 15 dagar samt för underofficerare och korporaler m. fl. i 10 dagar; möte för de till staben hörande officerare — utom vid Norrlands dragonregemente — i 5 dagar; möte för fältarbetens öfvande i 10 dagar samt regementsmöte i 23 dagar;

med beväringmanskapet å fastlandet: rekrytmöte vid infanteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och trängen i 44 dagar; vid kavalleriet i 66 dagar; regementsmöte i 15 dagar vid infanteriet och trängen; å Gotland: beväringmöte i 12 dagar.

Vid infanterivolontärskolorna å Karlsborg och i Norrköping, hvilka började den 14 sistlidne September, undervisas respektive 305 och 81 elever.

Infanteri-
volontär-
skolorna å
Karlsborg och
i Norrköping.

Vid Norrbottens regementes volontärskola å Notviken afslutades den 30 September den kurs, som började den 1 Oktober 1891. Den 1 Oktober 1893 tog en ny tvåårig kurs sin början. Elevantalet utgör 52.

Norrbottens
regementes
volontärskola.

Vid Vesternorrlands regementes och Blekinge bataljons volontärskolor afslutades kurser den 31 Oktober. Nytt undervisningsår började den 1 November, hvarvid elevantalet utgjorde i den förra skolan 106, deraf 54 från andra truppförband, och i den senare 82, hvaraf 40 äro från andra truppförband.

Vesternorr-
lands rege-
mentes och
Blekinge ba-
taljons volon-
tärskolor.

Vid kavalleriskolan å Ladugårdsgärdet, som började den 25 sistlidne Juli och kommer att fortgå till början af sommaren 1894, undervisas 63 elever.

Kavalleri-
skolan å La-
dugårdsgärdet.

Fältöfningar hafva under året varit anordnade för officerare af generalstaben, fortifikationen, kavalleriet, 2., 3. och 4. arméfördelningarna.

Fältöfningar.

Till infanteriskjutskolan å Rosersberg hafva såsom elever varit beordrade 47 officerare, deraf 2 från flottan. Dessutom hafva 7 regementsofficerare be-
vistat öfningarna under 12 dagar. För fältartilleriet har en skjutskola varit

Skjutskolor.

8 *Berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit.*

anordnad å Marma, till hvilken 3 regementsofficerare från infanteriet varit beordrade, och för fästningsartilleriet en å Vaxholms fästning.

Skolor för officerares utbildning. Till gymnastiska centralinstitutet hafva såsom elever beordrats: i instruktörskursen 22, i gymnastiklärarekursen 11 och i sjukgymnastiska kursen 7 officerare. Vid ridskolan undervisas såsom elever i kavalleriofficerskursen 10 samt i stallmästare- och beridarekursen 3 officerare. Vid krigshögskolan utgör elevantalet 33, deraf 2 från flottan, och vid artilleri- och ingenjörhögskolan 34, deraf 3 från infanteriet och 3 från flottan.

Kurs i fältarbeten. Till deltagande i en utbildningskurs i fältarbeten vid fortifikationen hafva varit beordrade 14 officerare och 14 underofficerare.

Kurs i pioniertjenst. I en undervisningskurs för utbildande af instruktörer i kavalleriets pioniertjenst hafva deltagit 10 officerare och 10 underofficerare ur kavalleriet.

Militärläkarekurs. Vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm har en militärläkarekurs pågått under omkring 3 månader och genomgåts af 7 läkare.

Krigsskolan. Från krigsskolan hafva under året utexaminerats 66 elever, berättigade att föreslås till officerare, och såsom elever dit beordrats 87 serjeanter. Sju reservofficersaspiranter hafva under året uppfyllt fordringarna för att kunna föreslås till reservunderlöjtnanter.

Lärokurser i hofbeslagskonst. Till kurser i hofbeslagskonst vid veterinärinstitutet i Stockholm, veterinärinrättningen i Skara och landbruksinstitutet vid Alnarp, hvilka fortgå under 6 månader, hafva beordrats 28 man ur kavalleriet, ingenjörtrupperna och trängen.

Lärokurser för utbildning af sjukvårdssoldater. Till de lärokurser för utbildning af sjukvårdssoldater, som anordnats i Stockholm och Norrköping samt å Karlsborg, hafva beordrats tillsammans 76 elever.

Kurser i gevärs tillverkning och besigtning. Till de under året vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori anordnade kurserna i gevärs tillverkning och besigtning för subalternofficerare af infanteriet hafva i två omgångar beordrats 6 officerare samt till kurserna uti behandling och vård af 1867—1889 års gevär 13 gevärshandverkare från infanteriet uti två omgångar.

Kurser för utbildning af gevärshandverkare-soldater. Till i Stockholm och å Karlsborg anordnade kurser för utbildning af gevärshandverkare-soldater hafva beordrats tillsammans 8 elever.

För generalstabens verksamhet redogöres som följer:

Generalstabens
verksamhet.

Kommunikationsafdelningen har under året sökt följa utvecklingen af särskildt de svenska förbindelsemedlen.

Med afseende å jernvägsnätet hafva de inom afdelningen upprättade arbetsböckerna äfvensom planerna till trupptransporter fullständigats, hvarjemte de senare af jernvägstjenstemän underkastats granskning. Vid afsyningen och besigtningen af mera betydande bandelar hafva särskildt kommenderade officerare närvarit.

Hvad beträffar vattenkommunikationerna har en officer ur flottan, som under 3 månader tjenstgjort vid afdelningen, varit sysselsatt med uppgörande af planer för trupptransporter sjöledes.

Rörande telegraf- och telefont nätet har en officer under några månader varit sysselsatt dels med fullständigande af afdelningens uppgifter, dels med upprättande af förslag till bestämmelser för nätets användande vid krigstillfälle.

Vid *militärstatistiska afdelningen* hafva arbetena under året fortgått enligt plan. Dessutom har verkstälts en utredning rörande organisationen af arméns volontärskolor samt påbörjats en omarbetning af 1890 års mobiliseringsplaner för armén för att bringa dessa i öfverensstämmelse med de af Kongl. Maj:t den 2 sistlidne September gifna förändrade bestämmelserna i fråga om den ständiga indelningen i fred af arméns trupper på fastlandet.

Å *krigshistoriska afdelningen* har arbetet på 2. delen af Sveriges krig 1808 och 1809 fortgått. Arbetena för krigsarkivets ordnande hafva fortsatts enligt plan.

Af originalhandlingar har arkivet fått mottaga 19 nummer, hvarjemte ett mindre antal handlingar blifvit inköpta samt åtskilliga afskrifter dels verkställda, dels skänkta eller inköpta.

Vid den *topografiska afdelningen* hafva följande arbeten blifvit under året utförda:

Triangelmätning: astronomisk-geodetiska ortbestämningar vid tvenne punkter inom Vesternorrlands län; triangelmätning af andra ordningen inom Södermanland för det ekonomiska kartverkets och inom Kopparbergs och Gefleborgs län för afdelningens stomkartarbeten, jemte utstakning för en erforderlig, kompletterande triangelmätning inom Vesterbottens län.

Fältmätning, hvarigenom ett område af 35 qv.mil blifvit kartlagdt i skalan 1:50,000 inom Vermland och dermed konceptkartan för bladen Arvika, Eda och Skillingsfors fullbordad.

I skalan 1:5,000 har ett mindre område blifvit uppmätt i trakten nordost om Stockholm.

Granskning på fältet har omfattat omkring 4 qv.mil inom bladen Örebro och Säfstaholm i skalan 1:50,000 samt 2½ blad af kartan öfver Stockholms omgifningar i skalan 1:20,000.

10 *Berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit.*

Höjdmätning är verkställd dels inom Vermlands län för bladen Arvika och Töcksmark, dels inom Kopparbergs län för bladet Hedemora af generalstabens karta i skalan 1 : 100,000.

Af sistnämnda karta beräknas afdelningen under året kunna utgifva bladet Uddeholm.

Dessutom hafva rit- och gravyrarbeten för Norrbottens kartverk blifvit vid afdelningen utförda.

Fästnings-
artilleriet.

För fästningsartilleriet hafva anskaffats och beståts:

- 1 st. 6 cm. kanon försöksmodell 93,
- 10 » 8 cm. fästningslavetter försöksmodell 92 med pivåbockar,
- 23 » 8 cm. fästningslavetter försöksmodell 37—92,
- 7 » 8 cm. kasematt-lavettage försöksmodell 93, samt
- 5,500 » projektiler af olika slag.

Fältartilleriet.

För fältartilleriet hafva anskaffats:

- 12 st. 8 cm. kanoner försöksmodell 91,
 - 10 » packvagnar modell 92,
 - 18 » bromsinrättningar af ny konstruktion för 8 cm. lavett modell 81,
 - 300 » 1889 års artillerisablar,
 - 2,000 » 8 cm. projektiler,
 - 3,500 » 7 cm. d:o
- utredning för 2 st. 8 cm. fältbatterier och 3 st. kolonndivisionsstaber, komplettering af utredningen vid artilleridivisionsstaber och ammunitionskolonner samt förändring af fordon och utredning för en ammunitionshalfkolonn.
- 6 st. infanteri-ammunitionsvagnar modell 52 hafva förändrats till modell 52—79.
 - 47 » infanteri-ammunitionsvagnar modell 78 jemte dertill hörande utredning,
 - 1,550 » 1893 års kavallerisablar samt
 - 15,200 » patronlådor hafva anskaffats.

Endast inhemska bruk och verkstäder hafva anlåtats för förestående arbeten.

Krut.

Vid Åkers krutbruk hafva tillverkats:

- 40,000 kg. 10 mm. krut försöksmodell 92,
- 800 » 5 mm. krut modell 79,
- 8,950 » handgevärskrut och
- 3,622 » diverse handelskrut.

Vid apyritlaboratoriet å Marieberg hafva tillverkats:

- 6,150 kg. handgevärskrut modell 92 och
- 3,106 » kanonapyrit n:o 18, försöksmodell 93.

Från utlandet hafva anskaffats: 50,700 kg. röksvagt krut.

Vid ammunitionsfabriken hafva under året tillverkats:	Patrontillverkning m. m.
10,880,000 st. skarpa patroner till 1867—1889 års gevär,	
1,041,000 » lösa d:o » d:o,	
456,650 » blindpatroner » d:o,	
400,000 » tändhattar » d:o, för kammarskjutning,	
28,000 » patronhylsor » d:o,	
1,071,000 » tändhattar för 10,15 mm. kammargevär,	
32,600 » blindpatroner till 1867 års gevär,	
24,500 » skarpa patroner till 6,5 mm. gevär,	
154,000 » d:o d:o » 1871 års revolver,	
186,000 » d:o d:o » 1887 års d:o,	
5,850 » tunga dubbelrör modell 85 med 12 cm. rörtallrik,	
2,000 » tunga nedslagsrör modell 85,	
14,000 » fyrrör till krevadpatroner,	
188,000 » 16,5 mm. hårdblykulor,	
120,000 » 13,5 mm. d:o,	
1,121,000 » 12,6 mm. d:o,	
500 » 17 cm. segmentstaplar,	
60 » 16 cm. d:o och	
1,550 » 12 cm. d:o.	
Från utlandet hafva anskaffats:	
11,300,000 st. patronhylsor med tändhattar och	
7,500,000 » kulor, afsedda för 1867—1889 års gevär.	

Vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori hafva förändrats:	Gevärstillverkning m. m.
24,800 st. 1867 års till 1867—1889 års gevär samt dessutom tillverkats ett stort antal olika delar till 1867—1889 års gevär, m. m.	
Från utlandet hafva för försök anskaffats:	
50 st. 6,5 mm. repetergevär med patroner.	

Å Karlsborg är uppförandet af ett förrådsskjul och ett artillerilaboratorium samt å Malmen af ett gevärsförråd afslutadt.	Byggnadsarbeten.
Under uppförande äro:	
å Marma skjutfält en förvaltarebostad,	
å Sänga mo en smedja för Vesternorrlands regemente samt	
vid Åkers krutbruk en arbetarebostad jemte en uthusbyggnad.	

Å hufvudfästningen har inredningen i det stora ammunitionsmagasinet N:o 2 blifvit i det närmaste fullbordad och dess jordtäckning fortsatt, stödmuren till slutvärnets sköldvall uppmurad till ytterligare 90 m. längd framför vestra längan och en del af vallen derstädes upplagd, samt 125 löpm. fristående mur,	Karlsborgs fästning.
---	----------------------

12 *Berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit.*

till en del försedd med stormgaller, blifvit uppförd utmed foten af hufvudvallen å linien x.

Å Vabergets södra fort har fältvallen i rygglinien blifvit i det närmaste ordnad, utsprängningen af samtliga tunnlar inom grafvarna i det närmaste fullbordad och utsprängningen af våta grafvarna och gallerierna från contreeskarpen påbörjad samt verkets hufvudporthvalf och ryggkaponier uppmurade och öfverhvälfde, en del af ryggsidans contreeskarp uppmurad samt väganläggningen till platåns norra ända fortsatt.

Karlskrona.

Minförsvarsbatteriet å fästningen Kungsholmen har blifvit fullbordadt genom uppsättning af trenne stycken pansarlavetter för snabbeldskanoner, och utförande af de i omedelbart sammanhang dermed stående, dittills oafslutade arbeten, hvarefter batteriet blifvit till flottan öfverlemnadt.

Återstående arbeten å de genom Kongl. brefvet af den 4 Mars 1892 anbefalda kanonbrunnarne för 3 st. 24 cm. kanoner i höjsänklavettage hafva blifvit fullbordade.

Artilleri-
etablissemen-
tet i Oster-
sund.

Af detta etablissemment hafva kanslihus samt de för 1:a divisionen erforderliga kasern-, stall- och förrådsbyggnader, uthus och matinrättningsbyggnad blifvit inredda och fullbordade samt till nämnda divisions begagnande upplåtna från och med den 1 sistlidne Oktober.

Af öfriga arbeten hafva 2:a divisionens kasern- och förrådsbyggnader samt återstoden af regementets stallbyggnad blifvit uppförda under tak.

Artillerieta-
blissemmentet
i Göteborg.

Sydvestra kasernflygeln, kanslibyggnaden och skosmedjan hafva blifvit uppförda under tak, sydöstra kasernflygeln nästan fullständigt inredd och försedd med värmeledning; grund och sockelmurar uppförda för exercishus och matinrättningsbyggnad, och för den sistnämnda äfven en stor del af tegelmurningen utförd. Sprängnings- och fyllningsarbetena hafva fortgått.

Fortifikations-
personalens öf-
ningar m. m.

Fortifikationens fältöfningar hafva fortgått i 6 veckor i trakten norr om Stockholm, derunder förslag till hufvudstadens permanenta befästning påbörjats. Avvägningsarbeten hafva utförts vid Morana-edet och Fällström med anledning af ifrågasatt ny farled till Stockholm.

Undersökningar i och för försvaret af de större jernvägsbroarna i Norrland hafva påbörjats.

En fortifikationsofficer tjenstgör för närvarande i österrikiska armén.

Fortifikationstruppernas öfningar hafva bedrifvits uti föreskrifna skolor. Ett instruktionskompani ur Svea ingenjörbataljon har haft omfattande öfningar vid Dalelven, dervid bland annat utförts en för orten vigtig större väganläggning. Ett instruktionskompani ur Göta ingenjörbataljon har utfört en del skans-

arbeten på Vaberget. En ballongafdelning har haft förberedande öfningar i ballongväsendet.

Den bristande depôt-materielen för fälttelegrafkompaniet har anskaffats och fältparkens ombildande till en reservskanstygskolonn påbörjats. Ingenjörmateriel.

Åtskilliga af Kammarkollegium meddelade utslag angående rotering af hemman och lägenheter hafva enligt gällande föreskrifter blifvit Kongl. Maj:ts pröfning underställda, och har Kongl. Maj:t vid de underställda utslagen, hvilka icke varit hos Kongl. Maj:t öfverklagade, låtit bero. Derjemte hafva åtskilliga mål angående rotering blifvit genom besvär dragna under Kongl. Maj:ts pröfning. Rotering.

På föredragning af chefen för Landtförvarsdepartementet hafva följande författningar af Kongl. Maj:t utfärdats. Utfärdade författningar.

den 3 Februari: instruktion för fördelningscheferna beträffande den dem tillkommande förvaltningsmyndighet; *samma dag:* instruktion för generalintendenten i hans egenskap af chef för intendenturcorpsen; *samma dag:* instruktion för fördelningsintendenterna; *den 17 Mars:* kungörelse angående ändrade bestämmelser i fråga om remonteringen vid de värfvade beridna truppförbanden; *samma dag:* kungörelse angående förändrad lydelse i vissa delar af nådiga reglementet den 6 Augusti 1881 angående besörjandet af indelta arméns, Vermlands fältjägarcorps' och allmänna beväringsskaps underhåll och sjukvård under vapenöfningar m. m.; *den 24 Mars:* kungörelse angående ändrad tid för ansökning att varda till elev vid krigsskolan antagen; *den 19 Maj:* kungörelse med föreskrifter för verkställighet af lagen den 2 December 1892 angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären; *den 9 Juni:* kungörelse angående utdelning af den beväringsskapsmän för tjenstgöring under de årliga vapenöfningarna tillkommande dagaflöning m. m.; *den 17 Juni:* förordning angående organisationen af arméns reserver af befäl och civilmilitär personal; *samma dag:* förordning angående ersättning åt arméns reservpersonal; *den 14 Juli:* kungörelse angående godkännande såsom uppördssäkerhet för Arméförvaltningen underlydande tjänstemän af försäkringsbref utfärdade af försäkringsaktiebolaget Tre Kronor; *den 2 September:* kungörelse angående ändrade bestämmelser i fråga om den ständiga indelningen i fred af arméns trupper på fastlandet m. m.; *samma dag:* kungörelse angående förändrad lydelse dels af §§ 1 och 3 i nådiga förordningen angående rikets indelning i områden för värnpligtiges inskrifning samt om val af ledamöter i inskrifningsrevisioner m. m. den 16 Juli 1886 och dels af de vid samma nådiga förordning fogade tabeller; *den 6 Oktober:* kungörelse angående inrättande af garnisonskrigsrätt å Vaxholms och Oscar Fredriksborgs fästning; *den 15 December:* kungörelse angående förändrad lydelse af §§ 58 och 80 i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga förordning den 22 December 1892 angående in-

14 *Berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit.*

skrifning och redovisning af värnpligtige samt deras tjenstgöring m. m.; *samma dag*: kungörelse angående ändring af den vid nådiga kungörelsen den 2 September 1893 om ändrad lydelse i vissa delar af förordningen angående rikets indelning i värnpligtsområden m. m. fogade tabell I; *samma dag*: reglemente för arméns pensionskassa; *samma dag*: reglemente för arméns nya enke- och pupillkassa; *samma dag*: kungörelse om ändrad lydelse af § 7 i nådiga reglementet den 23 November 1888 angående lån utur arméns pensionskassor.

Utrikes
kommenderade
officerare
m. fl.

En officer af Kongl. flottan, som erhållit ett års tjenstledighet från och med den 1 Oktober 1892 för att i utlandet studera minväsendet och som derunder varit beordrad att i Kruppamühle i Tyskland öfvervaka tillverkningen af derstädes bestäldt bomullskrut för flottan, har under år 1893 återkommit till fäderneslandet. En officer och en mariningeniör hafva varit beordrade att i Kiel öfvervara profskjutning af sjelfgående minor af ny konstruktion och en mariningeniör har beordrats till Chicago för att vid verdensutställningen derstädes inhemta kännedom om elektroteknikens utveckling samt om utvecklingen af den till fasta minförsvaret hörande materiel. Dessutom har en officer i Frankrike och England studerat förbättringar i rörliga minväsendet och en officer i Danmark och Tyskland inhemtat kännedom om det militära bredfufvewäsendet.

Flottans
öfningar och
undervisnings-
verk.

Under det med den 30 September 1893 tilländalupna undervisnings- och öfningsår hafva följande flottans fartyg varit använda: fregatten Vanadis under 4 månader för öfvande af sjökrigsskolans kadetter; korvetten Norrköping under 5 $\frac{1}{2}$ månader för öfning af manskap, tillhörande värfvade stammen vid båda stationerna, och för pröfning af aspiranter till sjökrigsskolan; samt fyra briggur i 4 $\frac{1}{2}$ månader för skeppsgossarnes öfningar.

Skjutskolans afdelning, förlagd i Karlskrona skärgård, har under en tid af 2 $\frac{1}{4}$ månader öfvats ombord å logementsfartyget Stockholm samt å två kanonbåtar och en 1:a klassens minbåt; minafdelningen i Stockholms skärgård, förlagd å logementsfartyget Eugenie, har öfvats i 2 månader, för hvilket ändamål en ångkranpråm, 2:ne större ångslupar jemte nödigt antal pråmar och båtar varit använda. Erforderlig materiel har varit stäld till vederbörande stationsbefälhafvares förfogande för utförande af minöfningar.

För flottan tilldelade värnpligtige hafva logementsfartygen Stockholm, af Chapman och Eugenie begagnats, de förra vid Karlskrona och det senare vid Stockholms station, hvarjemte äfven en kanonbåt användts vid hvardera stationen.

Antalet värnpligtige, som instält sig till vapenöfning, utgjorde:

	Vid Karlskrona station:	Vid Stockholms station:
till allmän tjänst inskrifne	582.	184.
« fästningstjänst »	454.	—
« annan särskild tjänst än fästningstjänst inskrifne...	126.	66.
	<u>Summa 1,162.</u>	<u>250.</u>

och öfvades:

de till *allmän tjänst* inskrifne — dels i land af arméns befäl, dels ombord;
de till *fästningstjänst* inskrifne — dels på Vaxholms fästning af arméns befäl,
dels på Kungsholms fästning; samt
de till *annan särskild tjänst än fästningstjänst* inskrifne — i land, utom eldare,
hvilka öfvades å fartyg.

Under Juli och Augusti månader hafva en eskader, bestående af pansarbåten Göta, fem kanonbåtar och fyra 1:a klassens minbåtar, samt en afdelning, bestående af pansarbåten Svea och två kanonbåtar, varit sammandragna och under en tid af cirka 3 veckor ställda under en gemensam högste befälhafvare ombord å kanonbåten Svensksund såsom chefsfartyg.

Chefsfartyget Drott och kanonbåten Alfhild hafva under 2 $\frac{1}{4}$ månader varit på expeditioner kring rikets kuster och korvetten Saga till aflägsna farvatten.

För närvarande är korvetten Freja på expedition i Medelhafvet samt kanonbåten Svensksund stationerad å rikets vestkust för bispringande af nödställda fartyg och fiskebåtar samt för uppehållande af ordning under pågående sillfiske.

Vid början af läsåret 1892—1893 utgjorde antalet kadetter vid sjökrigsskolan 74, af hvilka 13 under Oktober månad 1893 utexaminerades. Af desse utnämndes 12 till officerare vid Kongl. flottan och 1 till officer i Kongl. flottans reserv. En kadett har under året aflidit och en på grund af sjukdom afgått från skolan, hvaremot 10 ynglingar vunnit inträde derstädes; och utgör antalet kadetter för närvarande 69.

I skeppsgosseskolan har undervisning meddelats åt 400 skeppsgossar, af hvilka 30 utexaminerats och 44 af annan orsak afgått från skolan.

Vid exercisskolan i Karlskrona hafva 470 man och vid exercisskolan i Stockholm 330 man erhållit undervisning, af hvilka vid förstnämnda station 406 man och vid sistnämnda 298 man blifvit approberade. Dessutom hafva vid Karlskrona stations exercisskola 8 underlöjtnanter genomgått befälskurs, 3 reservunderlöjtnanter 1:a repetitionskurs och 17 reservofficersaspiranter militärkurs, af hvilka sistnämnde 7 utnämnts till reservunderlöjtnanter. Vid exercisskolan å Kungsholms fästning har uti de olika kurserna undervisning meddelats åt sammanlagdt 59 man, af hvilka 55 approberats.

I underbefälsskolan i Karlskrona har undervisning meddelats 3 reservunderlöjtnanter, 9 reservofficersaspiranter och 96 man, af hvilka alla, utom 2 reserv-

officersaspiranter och 23 man, approberats. Tvenne underofficerare hafva genomgått sjökaptensklassen.

Vid Stockholms stations underbefälsskola hafva undervisats 25 man, af hvilka 21 man approberats.

Vid minskolan i Karlskrona hafva 5 officerare, 3 reservofficerare, 9 reservofficersaspiranter och 62 man samt vid minskolan i Stockholm 74 man åtnjutit undervisning; af desse hafva alla approberats, utom 2 reservofficersaspiranter, 16 man i Karlskrona och 9 man i Stockholm.

Navigationsskolorna.

Vid rikets navigationsskolor hafva under läsåret 1892—1893 varit inskrifne: i navigationsafdelningen 297 elever, af hvilka 141 utexaminerats såsom styrmän och 76 såsom sjökaptener, samt i maskinistafdelningen 123 elever, af hvilka 78 aflagt maskinist- och 32 öfvermaskinistexamen. Antalet af dem, som, utan att såsom elever hafva tillhört skolorna, åtnjutit undervisning derstädes, har utgjort 26, af hvilka 4 aflagt styrmans-, 4 sjökaptens-, 6 maskinist- och 6 öfvermaskinistexamen. Dessutom hafva 44 elever och 4 privatister aflagt godkänd examen i ångmaskinlära.

Fartygs-, hus- och andra byggnader.

Karlskrona station: pansarbåten Svea: en vattenkokare har tillverkats, hvarjemte bomullskrutdurkarne försetts med isolering; pansarbåten Göta: värmeledning medelst ånga har anordnats; pansarbåten Thule: artilleri-, skeppare-, min-, maskin- och timmermansinventarier hafva tillverkats och nybyggnad af 2:ne ångslupar har påbörjats; pansarbåten John Ericsson: tillverkning af nya ångpannor äfvensom arbeten i och för ändring af bestyckningen m. m. hafva påbörjats; korvetten Saga: reparation af skrofvat har påbörjats; kanonbåten Urd: arbeten i och för ändring af bestyckning m. m. hafva påbörjats; kanonbåten Svensksund: elektrisk belysning har genom aktiebolaget de Lavals Ångturbin anordnats; minbåtarne Gondul och Gudur: nybyggnaden har fortsatts; 2 st. ångslupar för fasta minförsvaret hafva nybyggt. Anläggningen af nya kolskjul med tillbehör på Söderstjerna har afslutats. Förändringsarbetena inom kasernerna n:is 1 och 2 samt tillbyggnaden af underbefälsskolan hafva fortsatts. Vid kruthuset på Espeskär har en ny vågbod uppförts. Anläggningen af en upphalningsslip för minbåtar har afslutats. Vid mindepartementet har byggts en lastbrygga med handkran.

Stockholms station: ångkranprämen n:r 6: nybyggnaden har afslutats; 4 st. ångslupar för fasta minförsvaret: nybyggnaden har likaledes afslutats; pansarbåtarne Björn och Gerda: arbeten för deras förseende med förroder samt ny backning hafva påbörjats; kanonbåten Astrid: svår reparation har påbörjats; minbåtarne Agne och Agda: tillverkning af reservångpannor är påbörjad; 2:ne kanonjollar hafva förändrats till transportprämar, hvarjemte arbete påbörjats för förändring af ytterligare en kanonjoll och ett mörsarefartyg; nybyggnad af

en ångslup för varfvets behof har jemväl påbörjats. 26 st. 35 cm. sjelfgående minor m/88 hafva reparerats och förändrats. För norska torpedväsendet hafva 8 st. 38 cm. dylika minor tillverkats. Skjutpaviljongen för sjökrigsskolans behof är fullbordad. Anläggningen af kruthus m. m. på Bergsholmen är likaledes afslutad. Nytt tak har inlagts öfver snickareverkstaden. Inom kastellbyggnaden hafva vidtagits åtskilliga arbeten för att förekomma olyckshändelser vid der möjligen uppkommande eldsvåda. Ny kaj har byggts vid artillerikranen på skeppsholmsvarvet, hvarjemte den gamla kajen vid kolskjulen å Kastellholmen reparerats.

Pansarbåten Thule har under året levererats af Bergsunds mekaniska verkstads aktiebolag.

Under år 1893 har för flottans räkning anskaffats: 3 st. 24 cm. kanoner med tillhörande sjelfsänkande lavettage, afsedda för Kungsholms fästning, 4 st. 65 mm. kanoner med lavettage, 12 st. 57 mm. kanoner, deraf 3 afsedda till höj- och sänktornen å Kungsholms fästning, 6 st. 25 mm. kulsprutor med lavettage, äfvensom 4,362 st. projektiler för kanoner af diverse kalibrar, 1,000 st. 57 mm. patronhylsor, 300,000 skarpa och 120,000 lösa patroner till 1867—1889 års gevär och 32,000 kg. brunt prismatiskt krut samt dessutom för minväsendet afsedda 8,300 kg. bomullskrut och 22,000 kg. handgevärskrut. Handvapenmaterielen har ökats med 480 st. revolverar. I och för profskjutning af projektiler hafva 6 stålplåtar anskaffats. Vidare hafva tillverkats 50 st. handminor och anskaffats en elektrisk lysmaskin med 2 strålkastare.

Artilleri-
materiel,
projektiler,
minor m. m.

Under år 1893 hafva följande sjömätningar blifvit utförda:

Sjökarteverket.

vid Gefleborgs läns kust och skärgård, der desamma, från föregående års slutpunkter vid Iggö, blifvit fortsatta till Gåsholmen och Gåsholmshällan, omfattande en areal af 1,32 kvadratomil, uppmätta i skalan 1 : 20,000, och 1,68 kvadratomil, upplodade i skalan 1 : 50,000; samt

vid Norrbottens läns kust och skärgård, der desamma, från föregående års slutpunkter vid Siksundsö, Bergö och Rånö vestra sida, fortsattes till Sandöskaten, Långöarne, S. Tisterö, Fjuksö, Furö, Lappö och Hindersö, omfattande en areal af 2,72 kvadratomil, uppmätta i skalan 1 : 20,000.

Vid sjömätningsexpeditionerna detta år hafva tjenstgjort 4 officerare, 5 underofficerare, 4 maskinister och 50 man gemenskap, eller tillsammans 63 personer.

Under året är i koppar färdiggraverad en specialkarta öfver Öresund i skalan 1 : 100,000; hvarjemte sjökarteverkets kartplåtar erhållit omfattande rättelser och tillägg äfvensom en ny kartplåt blifvit guillocherad.

I sjökarteverkets galvanoplastiska laboratorium hafva under året 45 kartplåtar blifvit förjernade och i sjökarteverkets koppartryckeri blifvit tryckta 7,837 sjökort och korrekturblad, 240 militärspecialer och korrekturblad samt 1,400

förtoningsplanscher till farledsbeskrifningar. Nettobeloppet af influtna medel för försålda sjökort har uppgått till 14,149 kronor 80 öre.

Nautisk-
meteorologiska
byrån.

Under år 1893 hafva 2 nya stationer för hydrografiska observationers utförande blifvit anordnade, den ena af dem å fyrfartyget »Fladen» i Kattegat och den andra vid »Pater Nosters» fyrplats.

De under byrån vid årets slut lydande observationsstationerna utgöras numera af: 20 stationer för fullständigare meteorologiska observationer; 21 stationer för endast nederbörds-mätning; 17 stationer för hydrografiska iakttagelser, af hvilka stationer 10 äro fyrfartyg; 7 stationer för vattenhöjdmätning med registreringsapparater, nemligen vid Varberg, Ystad, Kungsholms fästning, Landsort, Stockholm, Björns fyr och Ratan; 2 stationer för vattenhöjdmätning med peglar vid Grönskärs och Ölands norra uddes fyrplatser; 6 stationer för vattenhöjdmätning med peglar inom sjön Mälaren, hvilka senare bekostas af hushållningssällskapen i Stockholms, Upsala, Vestmanlands och Södermanlands län.

Från 2 örlogsfartyg och 5 handelsfartyg hafva tillsammans 9 meteorologiska observationsjournaler, förda å aflägsnare farvatten, blifvit till byrån inlemnade.

Sedan ur nämnda journaler utdrag blifvit gjorda af sådant, som kan vara af särskildt intresse för byrån, komma de att för observationernas bearbetande och vidare tillgodogörande afsändas till det Kongl. nederländska meteorologiska institutet i Utrecht.

Medelvärderna af de vid byråns stationer år 1892 utförda meteorologiska och hydrografiska observationerna hafva blifvit beräknade och sammanställda, hvarjemte de vid vattenhöjdmätningstationerna registrerade vattenhöjderna blifvit, i den mån diagrammen till byrån inkommit, tabellariskt sammanställda. Dylig sammanställning har äfven blifvit verkställd med afseende på de vid peglarna inom sjön Mälaren observerade vattenhöjderna, hvilka dervid blifvit reducerade till Stockholms vestra slusströskel.

Åtskilliga Kongl. flottan tillhöriga instrument hafva efter verkställda reparationer blifvit å byrån besigtigade samt jemförda med byråns normalinstrument. Byråns bok- och kartsamlingar hafva blifvit förökade dels genom inköp, dels ock genom gåfvor från åtskilliga in- och utländska institutioner samt enskilda personer, hvarjemte en del nya instrument upphandlats.

Lotsverket.

Fyrbelysningen i Kalmarsund har i väsentlig mån fullständigats genom uppförande af en ny fyr på holmen Garpen utanför Bergqvara i södra delen af sundet samt genom anordnande af två smärre fyrar på Hornsudde och Tokenäsudde på Ölands nordvestra kust.

Nya ledfyrrar äro uppförda på Bergskäret vid Kåge och Åstholmsudde mellan Hernösand och Sundsvall, på Lerskären i Söderarmsleden äfvensom på

Bergö och vid Kungshamn i Södermanlands skärgård. Privata ledfyrrar äro uppförda på Burö och Stora Oset i Göteborgs södra skärgård äfvensom vid inloppet till Dalslands kanal.

Rödkallens fyr söder om Luleå har erhållit linsapparat af 1:a ordningen. Större eller mindre ändringar eller ombyggnader äro i öfrigt vidtagna med Djurstens, Helleviks och Marstrands fyrrar äfvensom med flera privata fyrrättningar.

Tillförene okända grund till ett antal af 12 hafva upptäckts, företrädesvis i Bottniska viken. Vid dessa grund äfvensom till förbättrande af farlederna hafva utlagts 26 nya flytande sjömärken, hvarjemte 8 äldre dylika blifvit ändrade. Fasta sjömärken, båkar och kummel hafva nybyggts till ett antal af 7. Indragna äro 5 flytande och 4 fasta sjömärken.

Af hafvet äro förstörda en fyr, Bredgrund i Öresund, samt 3 fasta märken i Bohus län.

Vid karantäns- och observationsplatserna hafva genom lotsverkets försorg utlagts tillsammans 46 karantänsbojar, hvarjemte vid dessa platser anordnats åtskilliga kummel, bergringar m. m.

Enligt från Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande inkomna uppgifter utgjorde de intill den 1 November 1893 vakanssatta nummer af båtmanshället 2,509, deri icke inbegripna de inom Blekinge län och Södra Möre härad af Kalmar län på 10 år vakanssatta rotar, hvilkas antal vid samma tid utgjorde 983.

Vakanssättning inom båtmanshället.

Under år 1893 uppgick antalet ansökningar om antagning i flottans värfvade stam till 610 och hafva af de sökande 321 blifvit i den nya sjömanscorpsen anställda.

Rekrytering vid flottans värfvade stam.

Af Kammarkollegium gifna utslag angående rotering af en lägenhet i Södermanlands län och af ett hemman i Kalmar län hafva enligt gällande föreskrifter blifvit Kongl. Maj:ts pröfning underställda och har Kongl. Maj:t låtit vid de underställda utslagen bero.

Rotering.

Under år 1893 har på chefens för Sjöförvarsdepartementet föredragning följande allmänna författning utfärdats, nemligen: *den 10 November*: kungörelse angående ändrad lydelse af § 3 i nådiga kungörelsen angående utbildande af reservbefäl för flottan den 13 Juli 1887.

Utfärdad författning.

Jordbruket. Efter en ovanligt kall vinter, hvarunder marken länge var betäckt med snö, som temligen hastigt bortsmälte, blef våren under nästlidna år fattig på nederbörd, hvilket hade till följd, att gräs och vårsäd icke utvecklade sig så kraftigt som önskligt varit. Då härtill kom, att under Juli och Augusti månader frost flerstädes inträffade, hvarigenom vårsäden ytterligare skadades, lemnade vårsädesgrödan, liksom äfven höskörden, i allmänhet ett mindre godt resultat. Deremot blef skörden af höstsäd, såväl råg som hvete, i allmänhet god, till följd hvaraf skörden i sin helhet kan betecknas såsom nästan medelmåttig.

Hösten har utmärkt sig för en ovanligt blid väderlek, i synnerhet under December månad, med i allmänhet riklig nederbörd.

Husdjurs-
skötsel.

Den med statsmedel understödda nötboskapspremieringen inom riket har äfven under nästlidna år omfattats med synnerligt intresse, och hafva samtliga hushållningssällskapen, med undantag af ett enda, sökt och erhållit bidrag af de utaf Riksdagen till understödjande af premiering af nötboskap anvisade medel.

För åstadkommande af enhet i ofvannämnda premiering hafva, med understöd af statsmedel, ordförandena i de nämnder, hvilka verkställa premieringen, under år 1893 sammanträdt i Stockholm, dervid öfverenskommelse träffats om de grundsatser, som vid premieringen borde tillämpas.

Mejeriinsti-
tutet vid
Alnarp.

Kongl. Maj:t har den 19 Maj 1893 utfärdat nådiga stadgar för mejeriinstitutet vid Alnarp att tillsviðare från och med den 1 November 1893 lända till efterrättelse. Undervisningen vid institutet enligt de nya stadgarne har tagit sin början i nämnda November månad.

Landtbruks-
skolor.

Kongl. Maj:t har den 9 Juni 1893 utfärdat förnyadt nådigt reglemente för de med statsmedel understödda landtbruksskolor.

En af Kalmar läns landtbruksskolor, nemligen den vid Vindö, har från och med den 1 November 1893 förflyttats till egendomen Troserum i Vestra Eds socken.

Landtmanna-
skolor.

För år 1893 hafva statsbidrag lemnats till landtmannaskolorna vid Vaddö i Stockholms, Åsa i Södermanlands, Lunnevad i Östergötlands, Södra Vi och Ebbetorp i Kalmar, Hemse i Gotlands, Ronneby i Blekinge, Önnestad i Kristianstads, Hvilan i Malmöhus, Katrineberg i Hallands, Skara i Skaraborgs, Molkom i Vermlands, Käfvesta i Örebro och Ope i Jemtlands län.

Reglering af
landtbruks-
ingenjörss-
distrikt.

Enligt Kongl. Maj:ts beslut den 10 Juni 1892 har det landtbruksingenjörssdistrikt, som förut omfattat Vesterbottens och Norrbottens län, vid ingången af år 1893 delats sålunda, att af hvardera länet bildats ett distrikt, med station för ingenjören i det förra länet i Umeå och i det senare i Luleå.

Under år 1893 hafva till hussløjdens befordran vidtagits likartade åtgärder som under de närmast föregående åren. Af statsmedel hafva under året för detta ändamål till hushållningssällskapen utdelats anslag till ett sammanlagdt belopp af 23,000 kronor, hvarjemte sällskapen och i flera län äfven landstingen för ändamålet anvisat jemförelsevis betydliga belopp. Hussløjden.

Liksom under näst föregående år hafva jemväl under år 1893 sju med statsmedel understödda kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behov varit i verksamhet, nemligen i Skara, Halmstad, Kalmar, Vesterås, Örebro, Hernösand och Jönköping. Likaledes hafva sjutton frökontrollanstalter under nästlidna år erhållit understöd af statsmedel. Kemiska stationer och frökontrollanstalter.

Äfven under år 1893 har en med statsmedel aflönad agent varit anställd i Manchester för befrämjande af svenska mejeriprodukters afsättning i England. Mejeriagenten i Manchester.

Sistlidna års stränga isvinter har menligt inverkat på fisket vid rikets södra och vestra kuster. Hvad Bohus län beträffar har dock minskningen i fångsten till en god del ersatts genom högre pris. I Öresund har sillfisket så godt som slagit fel, hvaremot på sydostkusten af Blekinge tillgången på sill varit öfver medelmåttan, men afsättningen har varit mindre tillfredsställande. Älfisket har varit medelmåttigt, men laxfångsten i hafvet mindre gifvande. Angående laxfisket i elfvarna äro uppgifterna ännu för ofullständiga för att derpå grunda något allmänt omdöme. Det vill dock synas som om detsamma varit knappt medelmåttigt. Fiskeri-näringen.

Den 19 Maj 1893 har Kongl. Maj:t utfärdat nådig kungörelse angående ändring i vilkoren för lån från fonden för fiskerinäringens befrämjande. Från denna fond har till sju hushållningssällskap under året lån beviljats till sammanlagdt belopp af 49,300 kronor.

För fiskhandelns befrämjande har äfven under år 1893 en agent med aflöning af statsmedel varit anställd i Berlin. Fiskeriagenten i norra Tyskland.

För Sveriges deltagande i de internationella hydrografiska undersökningar, som under år 1893 påbörjats i Nord- och Östersjöområdet, har anslag af statsmedel beviljats. Hydrografiska undersökningar.

Jemlikt föreskriften i nådiga brefvet den 25 Juni 1892 har Ottenby stuteri med hingstdepot, genom hästbesättningens försäljning och öfverflyttning till statens öfriga hingstdepoter, indragits och kungsladugården utarrenderats från den 14 Mars 1894. Stuteriäsen-det.

Vid de under år 1893 hållna besigtningmöten för prisbelönande af hästar hafva fastställda pris blifvit utdelade för 2,135 hästar, nemligen 356 beskällare, 661 fölston och 1,118 unghästar förutom de hästar, som af vederbörande nämnder prisbelönats med dertill af landsting och hushållningssällskap särskildt anslagna medel.

För statens hingstdepoter hafva under samma år inköpts 3 fullblodshingstar, af hvilka 2 uppköpts i England och 1 i Frankrike, 8 hingstar från Nord-Tyskland samt 19 hingstföl, af hvilka 17 inköpts i Hannover och de öfriga inom landet.

Förekomst af
mul- och klöf-
sjuka.

Den smittosamma husdjurssjukdomen mul- och klöfsjuka, som under 1892 års höst yppade sig inom Malmöhus och Hallands län, upphörde i Februari månad 1893, men uppträdde ånyo i April månad samma år inom ett mindre område af Malmöhus län. Genom vidtagna åtgärder upphörde dock sjukdomen inom kort, så att redan i början af Juni alla de förut såsom smittade förklarade ställen voro förklarade från sjukdom fria. Sjukdomen har sedermera icke någonstädes inom landet yppat sig.

Åtgärder till
förekommande
af kolerans
införande i
riket.

Med anledning deraf att jemväl under nästlidna år koleran uppträdt å skilda orter inom och utom Europa hafva särskilda åtgärder vidtagits till förekommande af denna sjukdoms införande i riket. På Civildepartementets föredragning hafva följande kungörelser, afseende denna sjukdom, blifvit utfärdade, nemligen: *den 14 April* angående tillstånd tillsvidare till införsel af lump från vissa länder; *den 14 Juli* angående förändrade föreskrifter till förekommande af kolerans införande i riket; *den 2 September* angående föreskrifter till förekommande af kolerans införande i riket genom utvandrare från Ryssland; *den 15 September* angående införsel af varor, som kunna misstänkas medföra kolerasmitta; *den 22 September* angående vissa föreskrifter till förekommande af kolerans införande i riket öfver hamn, som icke är kolerasmittad; *samma dag* angående frihet från lösen för vissa bevis; *den 16 November* angående förändrad föreskrift rörande områdes förklarande fritt från kolera; samt *den 8 December* angående upphäfvande af omförmälda nådiga kungörelse den 2 September angående föreskrifter till förekommande af kolerans införande i riket genom utvandrare från Ryssland.

Under första delen af året voro, med afseende å de genom nådiga kungörelsen den 18 November 1892 meddelade föreskrifter till förekommande af kolerans införande i riket, karantänsplatser för kolera anordnade vid Känö och vid Fejan i Stockholms skärgård. I sammanhang med utfärdande af ofvannämnda nådiga kungörelse den 14 Juli 1893 förordnade Kongl. Maj:t tillika, att observationsanstalter för kolera skulle anordnas vid Bredvik utanför Umeå, vid Juniskären utanför Sundsvall, vid ön Fejan i närheten af Furusund i Stock-

holms skärgård, vid Harön i närheten af Sandhamn i Stockholms skärgård, vid Arkö i Östergötlands skärgård, vid Enholmen utanför Slite å Gotland, vid Vestra Hästholmen i Karlskrona skärgård, vid ön Hven i Öresund samt vid Köpstadsö i Göteborgs skärgård, hvarjemte såsom karantänsplatser för kolera fortfarande bestämdes Kängsö och Fejan.

Af dessa anstalter voro vid 1893 års slut allenast karantänsanstalten vid Kängsö och observationsanstalten vid Köpstadsö i verksamhet.

Den ekonomiska kartläggningen har fortgått inom Elfsborgs län, hvarvid 17,48 kvadratmil blifvit fullständigt kartlagda i skalan 1 : 20,000 inom Kullings, Gåsene och Vätle härad, hvarjemte stomkartor blifvit utarbetade öfver ett område af 17,05 kvadratmil inom Vedens, Bollebygds och Marks härad.

Allmänna ekonomiska kartverket.

Redaktions- och korrekturarbeten i och för utgifning i tryck af härads-kartor öfver Vermlands och Elfsborgs län, hvartill dessa läns landsting och hushållningssällskap anvisat medel, hafva fortsatts inom Vermlands län, så att kartorna öfver Elfdals härads nedre och öfre tingslag med dertill hörande beskrifningar blifvit i tryck utgifna; inom Elfsborgs län har gravyren till kartorna öfver Vedbo, Nordals och Valbo härad blifvit fullbordad, samt kartorna öfver Sundals och Väne härad lemnats till gravyr.

Fältmätning och terrängrekognoscering i förening med höjdbestämmelser medelst barometer har blifvit utförd i skalan 1 : 50,000 inom den oafvittrade delen af Sorsele socken öfver ett område af 10 kvadratmil och i skalan 1 : 100,000 inom de afvittrade delarne inom Vesterbottens län öfver ett område af 34,33 kvadratmil i och för fullbordandet af kartbladen Sorsele och Storafvan samt delar af bladet Malå, tillhörande den under utgifning varande kartan i skalan 1 : 200,000 öfver Norrbottens län.

Ekonomiska kartverket i Norrbottens län.

Af sistnämnda karta hafva under år 1893 blifvit offentliggjorda bladen 26 Löfmokk och 30 Öfver-Kalix. Dessutom äro bladen 34 Storafvan, 36 Boden och 43 Boksele mer eller mindre fullständigt bearbetade och afsedda att under innevarande år utgifvas.

De geologiska fältarbetena hafva under år 1893 utförts dels i skalan 1 : 50,000 inom Kristianstads och Malmöhus län öfver en yta af 5,12 kvadratmil, dels ock i skalan 1 : 100,000 inom Jönköpings, Kalmar, Göteborgs och Bohus, Elfsborgs och Skaraborgs län öfver en yta af 22,04 kvadratmil.

Geologiska undersökningarna.

Så kallade praktiskt-geologiska arbeten hafva utförts inom Gefleborgs län med bidrag af länets landsting och hushållningssällskap samt inom Norbergs gruffält med understöd af Jernkontoret.

På grund af nådigt förordnande har en af geologerne verkställt speciella undersökningar inom Norrbottens län.

Statens upphandlings- och entreprenad-väsende.

Sedan Kongl. Maj:t genom kungörelse den 11 Augusti 1893 förordnat, att de genom nådiga kungörelsen den 10 Maj 1889 meddelade föreskrifter rörande statens upphandlings- och entreprenadväsende, hvilka föreskrifter enligt sistnämnda nådiga kungörelse skulle tillämpas intill utgången af Augusti månad år 1893, skulle jemväl efter denna tidpunkt fortfarande intill sistnämnda års slut tillämpas i stället för eljest i ämnet gällande bestämmelser, har Kongl. Maj:t den 17 November 1893 utfärdat nådig förordning angående statens upphandlings- och entreprenadväsende med mera. Den 22 December 1893 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående den tidning, i hvilken kungörelser om leveranser till staten m. m. skola införas.

Delning af länsmansdistrikt.

Sedan, i följd af genomförande af anbefald reglering af vissa länsmansdistrikt inom Vestmanlands län, en länsmanlön blifvit från och med den 1 Mars 1893 ledig, har Kongl. Maj:t den 10 i samma månad förordnat, att denna lön skulle användas till anställande af ytterligare en länsman inom området af Stensele länsmansdistrikt af Vesterbottens län, hvilket distrikt skulle delas i två, nemligen Stensele distrikt, omfattande Stensele socken, och Tärna distrikt, innefattande Tärna kapellförsamling; och har denna reglering trädt i verkställighet den 1 derpåföljande Maj.

Nya köpingar.

Kongl. Maj:t har under nästlidna år medgifvit dels den 29 Maj, att visst område af Kung Karls socken af Vestmanlands län må såsom en kommun för sig bilda en, jemväl i fattigvårdshänseende, från nämnda socken afskild köping, benämnd Kungsör; dels den 17 Juni, att Tidaholms fabriks- och stationsområde må under vissa vilkor såsom en köping för sig bilda en, jemväl i fattigvårdshänseende, från Agnetorps och Baltacks socknar afskild köping, benämnd Tidaholm; dels ock den 8 December, att Hessleholms stationsområde må under vissa vilkor såsom en kommun för sig bilda en, jemväl i fattigvårdshänseende, från Stoby och Vankifva socknar afskild köping, benämnd Hessleholm. Ifrågasvarande områdets inträdande i utöfningen af köpingsrättigheter är dock beroende af förnyadt nådigt beslut, sedan vissa därför stadgade vilkor blifvit fullgjorda.

Gefle stads utträdande ur Gefleborgs läns landsting.

Enär staden Gefle vid 1892 års utgång hade mer än 25,000 invånare, har staden utträdt ur Gefleborgs läns landsting.

Utredning rörande den kommunala rösträtten.

Enligt nådigt bemyndigande har chefen för Civildepartementet gått i författning om utförande af en utredning rörande den kommunala rösträtten.

Kongl. Maj:t har den 2 Juni 1893 utfärdat nådig kungörelse angående vissa ändringar i förordningen den 24 Oktober 1885 angående försäljning af vin, maltdrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker.

Förordningen
angående för-
säljning af vin,
maltdrycker
m. m.

Kongl. Maj:t har den 19 Maj 1893 utfärdat kungörelse angående förvaltningsbidrag åt sjukkassor.

Sjukkasse-
väsendet.

Den af Kongl. Maj:t den 30 Oktober 1891 tillsatta komité för afgifvande af förslag angående arbetareförsäkring m. m. har under nästlidna år avslutat sin verksamhet och till Kongl. Maj:t inkommit med förslag till lag angående försäkring för beredande af pension vid varaktig oförmåga till arbete. Detta förslag har remitterats till Kommerskollegium med befallning att anmoda Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande att lemna fabriks- och handtverksföreningar, arbetareföreningar och andra för ämnet intresserade föreningar och enskilde tillfälle att i ärendet sig yttra och att med de yttranden, som sålunda kunde varda afgifna, och eget utlåtande till Kollegium inkomma, hvarefter Kollegium har att med eget underdånigt utlåtande till Kongl. Maj:t öfverlemna de till Kollegium inkomna yttrandena.

Nya arbetare-
försäkrings-
komitén.

På uppdrag af Kongl. Maj:t har utarbetats en populär uppsats, innehållande en sammanfattning af hufvudgrunderna af komiténs förslag, hvilken uppsats på statsverkets bekostnad till trycket befordrats i en upplaga af 30,000 exemplar för att gratis utdelas.

Den 30 Juni 1893 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse om ändring af vissa §§ i förordningen den 18 Juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet.

Angående ut-
vidgad när-
ingsfrihet.

Kongl. Maj:t har den 28 September 1893 utfärdat kungörelse angående ändringar i förordningen den 4 Juni 1884 om hvad med afseende å utvandrars fortskaffande till främmande verldsdel iakttagas bör.

Utvandrars
fortskaffande
till främmande
verldsdel.

Genom kungörelse den 24 Februari 1893 har Kongl. Maj:t fastställt nytt formulär till sjömansrulla.

Formulär till
sjömansrulla.

Den 9 Juni 1893 har Kongl. Maj:t utfärdat dels förnyad mäklareordning, dels ock förnyad skeppsklarerareordning.

Förnyad
mäklareord-
ning och
skeppsklare-
rareordning.

Kongl. Maj:t har under sistlidna år fastställt förnyade reglementen, den 17 Mars för begagnande af Göta kanal och den 17 November för begagnande af Trollhätte kanal.

Reglementen
för begagnande
af Göta kanal
och Trollhätte
kanal.

Angående tillämpning å vissa områden på lundet af ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer.

Kongl. Maj:t har förordnat, att ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skola tillämpas å Mora strand i Mora socken af Kopparbergs län; att ordningsstadgan för rikets städer skall tillämpas å fiskeläget Skärhamn i Göteborgs och Bohus län; att 13 § i sistnämnda stadga skall tillämpas å vissa delar af Östra Eneby, Borgs och S:t Johannis socknar af Östergötlands län samt å visst område af Östbergs by och hemmanet N:r 2 Mellbyn invid Östersund; att byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skola tillämpas å visst område vid Sösdala jernvägsstation i Kristianstads län; samt att byggnadsstadgan för rikets städer skall tillämpas å Reymersholm med flera lägenheter i Bränkyrka socken af Stockholms län, äfvensom å visst område vid Gellivara kyrkoby i Norrbottens län.

Fastställda regleringsplaner.

Kongl. Maj:t har fastställt regleringsplaner för viss del af staden Visby, för den så kallade Djursholms villastad i Danderyds socken af Stockholms län, för det invid staden Sundsvall varande område, som kallas Stadsmon, för Norbergs bysamhälle i Vestmanlands län och för visst område af Åby by vid Klippans jernvägsstation i Kristianstads län, äfvensom tillägg till stadsplanen för Landskrona.

Tillstånd för utländingar att i riket idka handel m. m.

Kongl. Maj:t har under år 1893 beviljat 32 utländingar tillstånd att i riket idka handel eller annat näringsyrke.

Deltagandet i verdensutställningen i Chicago.

I följd af en lifligare tillslutning från industriidkarnes sida, än som på förhand väntades, har Sverige på verdensutställningen i Chicago blifvit med hänsyn till utställningsföremålen så väl myckenhet som beskaffenhet bättre representeradt, än man från början vågade hoppas, och såsom följd deraf har den svenska afdelningen å utställningen äfven tillvunnit sig rikligt erkännande, hvilket fått ett synligt uttryck genom de relativt talrika pris, som af den internationella juryn lära blifvit densamma tillerkända. Särskildt hafva Sveriges utställningar af jern och stål samt deraf beredda produkter af de förnämsta utländska facktidskrifterna blifvit omnämnda i mycket berömmande ordalag, och hvad konstslöjden, äfven den qvinliga, beträffar, lär Sverige väl näppeligen vid någon föregående utställning hafva varit så väl representeradt. Detsamma torde åtminstone i mångas ögon kunna sägas om vår målarekonst. Genom turistföreningens och Nordiska museets utställningar har vidare för främlingar beredts tillfälle till inhemtande af kannedom om landets såväl scenerier som seder och bruk.

Till den uppmärksamhet, som den svenska utställningsafdelningen ådragit sig, har den omständigheten väsentligt bidragit, att det, trots de allmänna föreskrifterna om utställningsartiklarnes uppdelning allt efter deras beskaffenhet i olika lokaler, dock lyckades Sverige att få tillstånd att, med undantag af konst-

produkterna, i egen byggnad sammanföra det ojemförligt mesta af dess utställningsföremål.

Under år 1893 hafva till Patentbyrån inkommit 1,036 ansökningar om patent och 213 ansökningar om registrering af varumärken. Under samma år har Patentbyrån meddelat 689 patent och registrerat 188 varumärken. Patentbyrån.

Den 30 December 1893 har Kongl. Maj:t förordnat om viss ändring i förordningen angående expeditionslösen af den 7 December 1883. Förordningen angående expeditionslösen.

Från odlingslånefonden hafva under år 1893 lån beviljats till ett sammanlagdt belopp af 920,670 kronor. Odlingslånefonden.

Bland de med allmänna medel understödda väg- och vattenbyggnadsarbetena hafva, enligt uppgift af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, under 1893 såsom fullbordade godkänts: Allmänna väg- och vattenbyggnadsarbeten.

44 vägbyggnadsföretag, omfattande en längd af 24,70 nymil, för hvilka kostnaden beräknats till 703,012 kronor, hvaraf såsom statsbidrag beviljats 464,816 kronor 23 öre;

10 odlingsföretag för en beräknad totalkostnad af 452,319 kronor 56 öre, till hvilka utaf statsmedel anvisats 327,810 kronor såsom lån; och utgör den genom dessa företag från vatten befriade eller eljest förbättrade arealen 2,421,26 hektar, hvarförutom godkännanden meddelats beträffande endast vattenaflednings- och afdikningsarbetena till 14 odlingsföretag, hvilka företag, förutom odlingskostnaden 91,171 kronor 57 öre, beräknats till 114,915 kronor 96 öre och till hvilka företag understöd till belopp af 102,700 kronor anvisats från odlingslånefonden; varande den genom dessa sistnämnda företag från vatten befriade eller eljest förbättrade arealen uppgifven till 1,428,10 hektar;

19 frostaffledningsföretag, för hvilka kostnaden beräknats till 179,284 kronor 20 öre, hvaraf såsom statsanslag utan återbetalningsskyldighet beviljats 59,530 kronor; och utgör den genom dessa företag från frost befriade arealen 2,120,26 hektar;

3 brobyggnader, 4 hamnarbeten och 2 förbättringar af farleder, hvarför allt kostnaden beräknats till 446,110 kronor, deraf 296,800 kronor anvisats såsom anslag utan återbetalningsskyldighet.

Kongl. Maj:t har under år 1893 beviljat koncessioner å följande jernvägsanläggningar: Koncessioner å enskilda jernvägsanläggningar.

från Klagstorps station å Anderslöf—Östra Torps jernväg till Rydsgårds station å Malmö—Ystads jernväg;

från Strömstad till Mons jernvägsstation å Dalslands jernväg;

från Grängens station å Striberg—Grängens jernväg till Hjulsjö, hvarjemte tillstånd medgifvits att ombygga Hjulsjö—Bredsjö jernväg;

från Bredåkra station å Mellersta Blekinge jernväg till Tingsryd i Kronobergs län; och

från Munkedals bruk till Skree hamnplats i Göteborgs och Bohus län (för hästkraft).

Härjemte har Kongl. Maj:t beviljat Klosters aktiebolag rättighet att för allmänt begagnande mot afgift upplåta en af bolaget anlagd jernväg från Långshytte bruk i Husby socken till Byvalla station å norra stambanan.

För trafik öppnade enskilda jernvägar.

Under år 1893 hafva för allmän person- och godstrafik upplåtits: jernvägsaktiebolagets Stockholm—Saltsjön jernvägar från Stadsgården till Hammarby sjö och från sistnämnda sjö till Baggensfjärden, båda med 1,435 m. spårvidd och 15,3 km. sammanlagd längd;

Klosters aktiebolags ofvannämnda jernväg mellan Långshytte bruk och Byvalla station med 0,891 m. spårvidd och 27 km. längd;

Landskrona—Kjeflinge jernvägsaktiebolags jernväg från Landskrona till Kjeflinge station å Malmö—Billesholms jernväg med 1,435 m. spårvidd och 21 km. längd;

Halmstad—Bolmens jernvägsaktiebolags bibana från Åsens station å Halmstad—Bolmens jernväg till sjön Unnens södra ända med 1,067 m. spårvidd och 2,3 km. längd;

bandelen Dalby—Tomelilla af Malmö—Tomelilla jernvägsaktiebolags jernväg från Malmö öfver Staffanstorps station å Lund—Trelleborgs jernväg till Tomelilla med 1,435 m. spårvidd och 44,5 km. längd;

Hernösand—Sollefteå jernväg med 1,435 m. spårvidd och 102 km. längd;

bandelen Norrköping—Söderköping af Norrköping—Söderköping—Vikbo-

landets jernvägsaktiebolags jernväg med 0,891 m. spårvidd och 15,1 km. längd; och Skåne—Smålands jernvägsaktiebolags jernväg från Kärrarp på Helsingborg—Hessleholms jernväg till Markaryds by i Markaryds socken med 1,435 m. spårvidd och 55,3 km. längd.

Längden af de under år 1893 för allmän trafik öppnade jernbanor och bandelar uppgår således till 282,5 km.

Längden af de enskilda jernvägarne, som vid 1892 års slut var 5,668,3 km., utgjorde följaktligen vid 1893 års slut 5,950,8 km.

Af de enskilda jernvägarne äro 125 lokomotivbanor med 5,934,1 km. längd och 6 hästbanor med 16,7 km. längd.

Af lokomotivbanorna hafva

77 st.	med en längd af 4,175,5 km.	en spårvidd af 1,435 m.
2 » » » » »	134,7 » » » »	1,217 »
1 » » » » »	18,2 » » » »	1,188 »

2 st. med en längd af	48,3 km.	en spårvidd af	1,093 m.
8 » » » » »	353,6 » » » »		1,067 »
30 » » » » »	1,045,6 » » » »		0,891 »
3 » » » » »	135,2 » » » »		0,802 »
2 » » » » »	23,0 » » » »		0,600 »

Kongl. Maj:t har den 2 Juni 1893 tillsatt en komité med uppdrag att till Kongl. Maj:t afgifva underdånigt betänkande äfvensom förslag ej mindre till ny instruktion för Jernvägsstyrelsen och nytt aflöningsreglemente för jernvägsstaten, än äfven till de öfriga bestämmelser, som synas komiterade i fråga om statsbaneförvaltningen böra meddelas, samt åt samma komité, med anledning af väckt fråga om förvärfvande åt staten af Skåne—Hallands jernväg, jemväl uppdragit att, sedan, på sätt komitén finner lämpligt, uppskattning verkstälts ej mindre af värdet utaf Skåne—Hallands jernväg och de öfriga banor, som kunna ifrågakomma att i sammanhang dermed åt staten förvärfvas, än äfven af de kostnader, som erfordras för banornas kompletterande i händelse de varda med statsbanorna införlifvade, taga i öfvervägande på hvilka villkor det kan anses med det allmännas fördel förenligt att för statens räkning förvärfva Skåne—Hallands jernväg samt med denna, omedelbart eller medelbart, i förbindelse stående jernvägar och derom söka med vederbörande jernvägsförvaltningar uppgöra förberedande aftal samt derefter till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt betänkande och förslag i ämnet.

Komité.

Å stambanan Långsele—Öfver-Luleå (Boden) har under år 1893 den 97 kilometer långa sträckan från Hällnäs till Jörn den 8 December öppnats för trafik, och å den öfriga bandelen till Boden, 145 kilometer, har banvall bildats, så att densamma kunnat i hela sin längd beläggas med räler. Att utföras under innevarande år återstå derstädes ballastning, husbyggnader vid stationerna samt fullbordande af terrasseringen och åtskilliga andra betydande kompletteringsarbeten.

Statens jernvägsbyggnader.

Med inberäkning af nyssnämnda bandel Hällnäs—Jörn utgjorde längden af de i ett sammanhang trafikerade statsbanorna vid 1893 års slut 2,916 kilometer emot 2,819 kilometer vid utgången af år 1892. Bruttoinkomsten af dessa banors trafik belöpte sig för år 1893 till något öfver 23,000,000 kronor.

Statens jernvägstrafik.

Å Gellivarabanan, der tontalet transporterad malm uppgick till 300,000, utgjorde bruttoinkomsten 1,300,000 kronor.

Gellivarabanan.

Af statens jernvägars trafikinkomster hafva under år 1893 till Statskontoret inlevererats 6,700,000 kronor, eller 200,000 kronor utöfver det af Riksdagen för samma år beräknade belopp.

Till Statskontoret levererade trafikmedel.

Aktiebolag. Kongl. Maj:t har under år 1893 uppå Civildepartementets föredragning meddelat stadfästelse å bolagsordningar för 188 nya aktiebolag med ett aktiekapital af minst 25,477,400 kronor och högst 54,425,300 kronor. Af dessa äro 5 jernvägsaktiebolag, 109 industri- och fabriksaktiebolag, 15 rederiaktiebolag, 32 handels- och hushållsföreningsaktiebolag samt 27 aktiebolag, bildade för hvarjehanda ändamål.

Ändring i lagen för Rikets Ständers bank. Kongl. Maj:t har den 22 Juni 1893 utfärdat förordning angående ändring af § 4 i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

Riksbankens styrelse och förvaltning. Samma dag har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse i anledning af Riksdagens beslut angående Riksbankens styrelse och förvaltning.

Ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken. Den 19 Maj 1893 utfärdade Kongl. Maj:t kungörelse angående instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.

Ändring i lagen om rikets mynt. Samma dag har Kongl. Maj:t jemväl utfärdat kungörelse angående förändrad lydelse af §§ 13 och 17 i lagen om rikets mynt den 30 Maj 1873.

Inlösen af vanställda och skadade mynt. Den 30 December 1893 utfärdades nådig kungörelse angående sätt och tid för inlösen af vanställda och skadade mynt m. m.

Bevilling af fast egendom samt af inkomst. Den 19 Maj 1893 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående den vid 1893 års riksdag åtagna bevilling af fast egendom samt af inkomst.

Tilläggsbevilling. Samma dag har Kongl. Maj:t utfärdat förordning angående särskild tilläggsbevilling för år 1894.

Bevilling för särskilda förmåner och rättigheter. Den 10 Juli 1893 utfärdade Kongl. Maj:t kungörelse angående ändring i § 3 af nådiga förordningen angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter den 2 December 1892.

Stämpelafgiften. Samma dag utfärdade Kongl. Maj:t ny kungörelse angående stämpelafgiften.

Den 30 Juni 1893 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående förändradt formulär till mantals- och skattskrifningslängd med flera för mantals- och skattskrifningen erforderliga handlingar.

Ändradt formulär till mantals- och skattskrifningslängd.

Sedan Kongl. Maj:t den 19 Maj 1893 bemyndigat chefen för Finansdepartementet att för beredande af föreliggande frågor angående förändringar i skatteväsendet, såsom frågorna om utvidgning af arfsbeskattningen, om utsträckt tilllämpning af stämpelbeskattningen m. m., tillkalla de personer, hvilkas biträde han för beredningen af omförmälda frågor funne nödigt anlita, samt af bemälda departementschef härtill utsedde personer den 27 påföljde Oktober afgifvit betänkande och förslag i ämnet, har Kongl. Maj:t sistnämnde dag anbefalt dels Statskontoret och Kammarrätten, dels ock Högsta Domstolen att rörande dessa förslag afgifva utlåtande.

Utredning angående förändringar i skatteväsendet.

Den af Kongl. Maj:t den 25 September 1891 tillsatta komité för utredning af frågan om beredande af möjlighet för obemedlade och mindre bemedlade att bilda egna jordbruk öfverlemnade den 23 November 1892 sitt samma dag afgifna betänkande med förslag till styckning och försäljning af vissa jordbruksdomäner m. m. Sedan Domänstyrelsen, efter att från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i rikets samtliga län hafva inhemtat yttranden, afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har jemväl Kammarkollegium inkommit med infordradt underdånigt utlåtande öfver komiténs förslag i de delar, som berörde ämnen, hvilka utgjorde föremål för Kollegii embetsförvaltning. Derjemte har från hushållningssällskapens under nästlidne November månad i Stockholm sammankomna ombud, som lemnats tillfälle att yttra sig öfver ofvan nämnda betänkande, inkommit underdånigt yttrande.

Jordbrukslägenhetskomitén.

Sedan Riksdagen den 2 Maj 1893 anmält, att Riksdagen i hufvudsakliga delar bifallit Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af rätt till bearbetande af apatitförekomster, samt Kongl. Maj:t i anledning af en af bergsingeniören Hans von Post i ämnet gjord ansökan den 19 berörda Maj bemyndigat Kammar- och Kommerskollegierna att, under iakttagande af vissa föreskrifter, med von Post uppgöra förslag till aftal rörande rätt för honom att å bergshöjderna Dundret, Luspavara och Siäkavara inom Gellivare socken i Norrbottens län bearbeta apatitfyndigheter, har Kongl. Maj:t, efter det kollegierna öfverlemnats ett med von Post under förbehåll af nådigt godkännande upprättadt aftal i ämnet, den 2 September 1893 godkänt berörda aftal med visst tillägg.

Ang. rätt att bearbeta apatitlager å kronojord inom Norrbotten.

Under nästlidet år hafva utförts vissa återstående arbeten för den under de senare åren pågående undersökningen af de inom Norrbotten befintliga apatitlager å kronojord.

Undersökning af de å kronojord inom Norrbotten befintliga apatitlager.

Förnyad Den 28 September 1893 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående medaljtaxa. förnyad taxa för lösen af medaljer vid Myntverket.

Myntverket. Vid Myntverket hafva sedan sista Riksdags sammanträde blifvit utmyntade:

Silfvermynt: 2-kronor.....	Kr. 97,654: —
Bronsmünt: 2-ören	» 11,151: 48
1-ören	» 21,449: 01

hvarjemte under samma tid preglats:
8,602 stycken medaljer till värde af kronor 42,945: 04.

Kontroll- Den 20 Januari 1893 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående för-
verkets ändrad lydelse af § 10 i den för Kontrollverket den 8 December 1876 utfärdade
instruktion. instruktion.

Kontroll- Den 22 December 1893 utfärdade Kongl. Maj:t kungörelse angående rätt
stämplingsför- för Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen att utse kontrollstämplingsförrät-
rättare i tare å plats, der magistrat icke finnes.
landsorten.

Skydd mot för- Genom kungörelser den 17 Mars och den 4 November 1893 har Kongl.
falskning af Maj:t förordnat, att vissa främmande länders frimärken och andra frankostämplor
främmande länders fri- skola här i landet njuta samma skydd mot förfalskning eller missbruk, som
märken m. m. svenska allmänna stämplor och märken.

Förvärfvande Genom nådigt bref den 10 November 1893 har Kongl. Maj:t bemyndigat
för postverkets Generalpoststyrelsen att till förvärfvande för postverkets räkning af en krona
räkning af en tillhörig tomt i Göteborg af postmedlen disponera ett belopp af 25,000 kronor.
tomt i
Göteborg.

Post- och tele- Jemlikt nådigt bref den 16 December 1892 har förening af postkontoret i
graftjensters Backe med telegrafstationen i Fjellsjö egt rum i enlighet med de i nådiga
förening. brefvet den 6 Juni 1873 innefattade bestämmelser.
Likaledes har enligt styrelsernas för post- och telegrafverken beslut före-
ning egt rum af post- och telegrafanstalterna i Grislehamn.

Jernvägspost- Jernvägspostbefordring har anordnats dels å statsbanedelen Hällnäs—Jörn,
befordran. dels ock å följande, enskilda bolag tillhörande jernvägssträckor, nemligen: Stock-
holm—Saltsjöbaden, Landskrona—Kjeflinge, Dalby—Tomelilla och Hernösand—
Sollefteå.

De fasta post- Under år 1893 har postkontoret i Öfverkalix indragits och ersatts med post-
anstalterna. station. Nya postkontor hafva öppnats i Storvik och Gellivare; hvadan post-

kontorens antal, som vid slutet af år 1892 utgjorde 186, vid utgången af nästlidet år var 187.

Efter indragning af en del äldre och inrättande af nya poststationer uppgick vid 1893 års slut hela antalet fasta postanstalter till 2,190 eller 54 mera än vid 1892 års utgång. I detta antal ingå äfven under år 1893 nyinrättade poststationer af 3:dje klassen (brefsamlingsställen).

Under år 1892, det senaste, för hvilket fullständiga statistiska uppgifter föreligga, hafva blifvit behandlade 142,593,789 postförsändelser af alla slag, hvilket antal vid jämförelse med nästföregående år utvisar en tillökning af 3,70 procent. Antalet postförsändelser.

Särskildt hafva på grund af forskrifning genom postverket blifvit fortskaffade 570,316 årgångar tidningar och tidskrifter eller 12,00 procent mera än föregående år.

Antalet postsparbankskontor, d. v. s. postanstalter, som förmedlade insättningar och uttagningar i Postsparbanken, uppgick vid årets slut till 2,139 stycken. Postsparbanken.

Sammanlagda antalet sparmärkesförsäljningsställen utgjorde vid samma tidpunkt 4,213 stycken, deraf 2,128 postanstalter.

Antalet utelöpande motböcker utgjorde vid årets ingång 300,299. Under året hafva utfärdats omkring 44,000 nya motböcker, under det att omkring 18,000 dylika böcker dödats, hvadan antalet vid årets slut utelöpande dylika böcker uppgick till omkring 326,300 stycken.

Under årets lopp insattes i Postsparbanken ett sammanlagdt belopp af omkring 8,400,000 kronor och uttogos omkring 5,300,000 kronor, hvarigenom räkningshafvarnes behållning, som vid årets ingång med upplupna räntor utgjorde kronor 19,508,440,21, under året ökats med omkring 3,100,000 kronor och följaktligen vid årets utgång uppgick till omkring 22,600,000 kronor, oberäknadt de för året upplupna räntorna.

De af Postsparbanken förvaltade medlen voro vid årets utgång placerade dels uti obligationer, utfärdade af svenska staten, Sveriges allmänna hypoteksbank eller kommuner inom landet till bokfördt värde af kronor 20,044,835, dels ock i direkta lån till kommuner i riket till ett sammanlagdt kapitalbelopp af kronor 3,189,598,67.

Efter senaste Riksdags sammanträde hafva inom statstelegrafnätet tillkommit 70,7 km. linier och 466,6 km. trådledningar, hvaremot afgått 142,3 km. linier och 308,5 km. ledningar, så att telegrafnätet vid 1893 års slut upptog i linier och kablar 8,516,9 km. samt i ledningar 23,545,6 km. Statstelegrafnätet.

Telegrafstationerna.

I förbindelse med telegrafnätet hafva blifvit satta 28 jernvägstelegrafstationer för korrespondens inom riket samt med Norge och Danmark samt 28 för allmän internationel korrespondens.

Statstelegrafstationerna i riket, med inberäkning af 6 rikstelefonstationer, utgjorde vid 1893 års utgång 175, och voro då med desamma förbundna 918 jernvägstelegrafstationer jemte 4 på bekostnad af enskilda personer anordnade telegrafiska förbindelser, så att hela antalet af rikets i förbindelse med hvarandra stående telegrafanstalter vid slutet af samma år uppgick till 1,097.

På grund af erhållet nådigt bemyndigande hafva telegrafstationerna i *Figeholm*, *Hallstahammar*, *Hedeviken* och *Skutskär* indragits. Stationen *Fjellsjö* har, efter förening med postanstalten i *Backe*, från och med den 1 Oktober erhållit namnet *Backe*, hvarjemte i *Falköping* och *Saltsjöbaden* öppnats rikstelefonstationer, tillgängliga jemväl för befordring af in- och utländska telegrammer, dock har den senare stationen i Oktober tillslutits för året. Uti *Kolbäck* är inrättad en statstelegrafstation och i stället för rikstelefonstationen i *Katrineholm* har derstädes anordnats ny statstelegrafstation, fortfarande i förening med der varande centraltelefonstation.

Telegramvexling.

Under år 1892, det senaste, för hvilket fullständig statistik är upprättad, hafva befordrats 1,866,823 taxerade telegrammer, deraf inländska 998,100 och utländska 868,723.

Statens telefonförbindelser.

Under år 1893 hafva följande enskilda telefonnät blifvit för statens räkning inköpta, nemligen:

- Dimbo telefonförenings,
- Elfkarleby »
- Enångers »
- Falköpings » (att tillträda den 1 Januari 1894)
- Fröjereds »
- Gamleby » (att tillträda den 1 Juli 1894)
- Gefle »
- Hallsberg—Kumla—Örebro telefonförenings,
- Halmstads telefonförenings,
- Hamrånge telefonaktiebolags,
- Hvalstads telefonförenings,
- Hvetlanda »
- Ljungby »
- Mellersta Kalmar läns telefonaktiebolags,
- Norråla telefonförenings,
- Ockelbo telefonaktiebolags,
- Oskarshamns telefonförenings,

Sandhems och Mullsjö telefonförenings,

Sandvikens »

Skogs »

Söderköpings »

Torsåkers »

Trönö »

Ulricehamns »

Valbo »

Vartofta » (att tillträda den 1 Mars 1894)

Vesterviks »

Vimmerby telefonaktiebolags (att tillträda den 1 Juli 1894).

Telefonstationer för allmänheten hafva inrättats å följande platser:

Bullarby i förbindelse med statstelegrafstationen i Grebbestad,

Hedekas » » » » Munkedal,

Hogdal » » » » Strömstad,

Kastellegården » » » » Göteborg,

Nordby » » » » Strömstad,

Raneberg » » » » Uddevalla,

Svenshult » » » » Grebbestad,

Tossene » » » » Lysekil,

Åby » » » » Lysekil.

Vexel- och centralstationer till ett antal af 82 äro under året satta i förbindelse med rikstelefonnätet.

Nya telefonnät hafva dels genom köp förvärfvats, dels inrättats å 100 orter inom riket.

Genom nådigt bref den 14 April har Telegrafstyrelsen erhållit bemyndigande att, mot återlemnande af en utaf enskild person lemnad förbindelse att utan ersättning tillhandahålla telegrafverket lokal för telegrafstationen i Varekil, från komiterade för uppförande af telegrafhus i Varekil med full eganderätt mottaga dels en byggnad för telegraf- och telefonstation derstädes jemte bostadslägenhet för föreståndaren med biträde, dels en uthusbyggnad jemte omgärdad tomt och uppfartsväg, allt innefattande en egovidd af 12 ar 35 $\frac{1}{10}$ kvadratmeter.

Telegraf- och telefonbyggnad i Varekil.

Förmedelst gåfvobref den 29 Maj har genom ombud för Kolbäckes kommun till Telegrafstyrelsen öfverlemnats en tomt om 20,4 kappland invid Kolbäckes jernvägsstation, emot det att styrelsen bekostade och ansvarade för alla med lagfart af tomten förenade kostnader, all stängselskyldighet kring området, utskylder m. m.; och som den sålunda öfverlemnade tomten, hvarå är afsedt att uppföras en telegraf- och telefonstationslokal, egde ett centralt läge och befunnits lämplig för det med densamma afsedda ändamål, har Kongl. Majt:

Tomt för telegraf- och telefonbyggnad vid Kolbäck.

genom nådigt bref den 22 September bemyndigat Telegrafstyrelsen att emottaga den erbjudna gåfvan och å densamma söka lagfart.

Telefonförbindelse mellan Sverige och Norge samt mellan Sverige och Danmark. Sedan emellan styrelserna för svenska och norska telegrafverken träffats skriftlig öfverenskommelse om upprättande af telefonförbindelse mellan de förenade rikena, har Kongl. Maj:t enligt nådigt bref den 9 Juni funnit godt att för Sveriges del godkänna berörda öfverenskommelse. Den 3 September blef telefonledningen till Norge upplåten för allmänhetens begagnande.

Likaså har genom nådigt bref den 15 September Kongl. Maj:t för Sveriges del godkänt den öfverenskommelse om anordnande af telefonförbindelse mellan Sverige och Danmark, som, under förbehåll af respektive regeringars bifall, skriftligen upprättats mellan svenska Telegrafstyrelsen och Kongl. danska Telegrafadministrationen. Nämnda förbindelse öppnades den 6 December.

Vexlade telefonsamtal år 1892.

Under år 1892, det senaste, för hvilket, enligt hvad ofvan är nämndt, fullständig statistik blifvit upprättad, har antalet telefonexpeditioner uppgått till 28,187,426, deraf 27,999,914 varit samtal samt 187,512 telefonerade telegrammer och telefonmeddelanden; det hela motsvarande en tillökning för året af 50,8 procent.

Sveriges ombud vid elektrotekniska kongressen i Chicago.

Sedan Kongl. Maj:t för Sveriges del mottagit inbjudning att låta Sig representeras vid den i samband med verdensutställningen i Chicago år 1893 hållna kongress af elektrotekniker, blef till ombud för Sverige vid den afdelning af kongressen, som behandlade elektroteknikens framsteg inom alla områden och således äfven dess tillämpning på telegrafien och telefonien, utsedd en af Telegrafstyrelsens ledamöter. Detta ombud erhöi tillika i uppdrag dels att vid verdensutställningen inhemta hvad som i afseende på telegraf- och telefon-tekniken kunde för svenska telegrafverket vara af intresse att känna, dels ock att vid åtskilliga större telegraf- och telefonstationer, såsom i Newyork, Chicago och Boston, taga kännedom om sådana tekniska och administrativa anordningar, hvilkas tillämpning äfven kunde för en tidsenlig utveckling af Sveriges telegraf- och telefonväsende vara af vigt.

Angifning och journalisering af tullfria varor m. m.

Enligt nådiga bemyndiganden har Generaltullstyrelsen utfärdat kungörelser: den 2 Januari 1893 angående förändrade bestämmelser för angifning och journalisering af tullfria varor samt för specificering af vissa tullpliktiga artiklar; och

den 19 sistlidne December angående förändrade bestämmelser för angifning och journalisering af maskiner, redskap och verktyg.

Stapelstads-, nederlags- och transitupplagsrätt för Örnsköldsvik är medgifven Stapelstads-,
enligt nådigt bref den 7 April, hvarjemte nederlags- och transitupplagsrätt nederlags- och
medgifvits staden Falun enligt nådigt bref den 10 November. transitupplags-
rätt.

Den 10 sistlidne November har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående Tulltaxan.
fortsatt tillämpning af tulltaxan den 8 Juni 1892 med vissa ändringar.

Beträffande sådana mindre kronoegendomar, som enligt Riksdagens beslut Försäljning af
få försäljas i den ordning, Kongl. brefven den 29 Maj 1874, den 27 Juni 1887 mindre krono-
samt den 18 Maj 1888 bestämna, har Kongl. Maj:t under år 1893 godkänt egendomar.
gjorda anbud å 85 särskilda egendomar, för hvilka, med ett taxeringsvärde af
660,600 kronor, i köpeskillning erhållits 933,790 kronor.

För 313 allmänna skogar hafva hushållningsplaner under året blifvit fast- Skogshushåll-
ställda. ningsplaner.

Till allmänhetens tjänst hafva under året varit anställda sex skogsingeniörer Skogs-
hvilkas verksamhet tagits i anspråk under en tid af 737 dagar å 182 särskilda ingenjörer.
förrättningsställen.

Den genom nådiga brefvet den 29 November 1889 beslutade reglering af Reglering af
skogsstaten har vid 1893 års utgång hunnit så genomföras, att då endast 1 jäg- skogsstaten.
mästare kvarstod på gammal stat och af de 11 revir, som skulle indragas, 1
revir återstod.

För bildande af nya eller utvidgning af förut befintliga kronoparker har Kronoparker-
köp afslutats af omkring 6,564 har för en köpeskillning af 394,955 kronor. nas tillökning.

Kongl. Maj:t har den 3 Mars 1893 utfärdat kungörelse i fråga om fridlys- Fridlysning
ningstid för rådjur, raphöns och ejder inom vissa delar af riket, samt den af vildt.
14 April 1893 i fråga om fridlysningstid för elg, hvarjemte Kongl. Maj:t den
19 Maj samma år utfärdat kungörelse i fråga om förändrad lydelse af § 20 i
nådiga jagtstadgan den 21 Oktober 1864.

Under året hafva på kronans bekostnad strömningsarbeten blifvit ut- Flottleder.
förda i det i Luleå elf utmynnande Puostijoki vattendrag äfvensom dylika ar-
beten för Kengis och Lappea forsars reglering i Torneå elf.

Sedan 1891 års Riksdag bifallit af Kongl. Maj:t gjord framställning om Särskild förytt-
särskild föryttning af lägenheter från kronoegendomar, som försäljas, har Kongl. ring af lägen-
Maj:t den 22 sistlidne December meddelat de närmare bestämmelser, som funnits heter från
erfordrerliga beträffande ifrågavarande upplätelser. kronoegendo-
mar, som för-
säljas.

Speciella undervisningskurser vid skogsinstitutet. Sedan Domänstyrelsen på grund af nådig befallning inkommit med förslag till anordnande vid skogsinstitutet af speciella kurser för sådane ynglingar, som önska utbildta sig till privata skogsförvaltare, har Kongl. Maj:t den 30 Decem-ber nästlidet år vidtagit de för ändamålet erforderliga ändringar i stadgarna för skogsläroverken.

Ny taxa för justering af mått och vigt. Sedan chefen för Finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå inkommit med förslag till ny taxa för justering af mått och vigt, har Kongl. Maj:t den 19 Maj 1893 utfärdat nådig kungörelse angående afgifter för justering af mått och vigt.

Förnyad förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen. Kongl. Maj:t har den 19 Maj 1893 utfärdat förnyad nådig förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.

Ordningsstadga för hvitbetssockerfabrikerna i riket. I sammanhang härmed har Kongl. Maj:t fastställt ordningsstadga för hvitbetssockerfabrikerna i riket.

Allmänna hypoteksbanken. Allmänna hypoteksbankens obligationsskuld uppgick vid 1892 års slut till 320,159,433 kronor 33 öre, hvaraf emot inhemska obligationer 127,838,500 kronor, emot tyska 160,946,933,33 och emot franska 31,374,000 kronor; och utgjorde räntan, hvarmed obligationerna voro förskrifna, 5 procent å 16,314,000 kronor, 4½ procent å 122,941,766 kronor 66 öre, 4 procent å 123,869,200 kronor samt 3½ procent å 57,034,466 kronor 67 öre.

Under år 1893 har från hypoteksbanken icke någon försäljning af dess obligationer egt rum; och något nytt obligationslån har icke under samma år af hypoteksbanken upplagts. Under året hafva följande amorteringar å bankens obligationslån verkstälts, nemligen: å inhemska 5 procentslånet 225,100 kronor, å inhemska 4½ procentslånet 251,500 kronor, å inhemska 3½ procentslånet 92,200 kronor, å tyska 4½ procentslånet 74,666 kronor 67 öre, å tyska 4 procentslånet 276,266 kronor 67 öre, å tyska 3½ procentslånet 132,800 kronor samt å franska 4 procentslånet 230,400 kronor.

Hypoteks-föreningarnes ställning. Enligt den öfversigt af hypoteks-föreningarnes ställning vid 1892 års slut, hvilken i Finansdepartementet upprättats efter uppgifter från de särskilda hypoteks-föreningarne, utgjorde summan af den amorteringslåneskuld, hvari hypoteks-föreningarne, efter afdrag af de å lånen verkställda amorteringar, då häftade, 289,826,810 kronor 66 öre eller 731,548 kronor 3 öre mindre än vid utgången af år 1891.

Af nämnda amorteringslåneskuld tillhörde 5,578,100 kronor lån, upptagna af hypoteksföreningarne sjelfva, samt 284,248,710 kronor 66 öre lån, som erhållits genom allmänna hypoteksbanken.

Allmänna hypotekskassans för Sveriges städer obligationsskuld utgjorde vid 1892 års utgång 25,439,933 kronor 33 öre mot 25,630,133 kronor 33 öre vid utgången af år 1891. Under år 1893 har från hypotekskassan icke någon obligationsförsäljning egt rum.

Allmänna
hypotekskassans för
Sveriges
städer.

Hypotekskassans fordran hos delegande stadshypoteksföreningar och kommuner uppgick vid 1892 års slut, efter verkställd amortering, till sammanlagdt 14,911,016 kronor 15 öre.

Riksbankens metalliska kassa utgjorde, beräknad i enlighet med bankoreglementets bestämmelser, vid slutet af November 1893 i rundt tal 19,071,900 kronor emot 19,816,300 kronor vid samma tid år 1892. Tillgången bestod i myntadt och omyntadt guld för 16,630,100 kronor samt silfvermynt enligt 1873 års myntkonvention 2,441,800 kronor.

Riksbankens
metalliska
kassa.

Tillgången i vexlar, betalbara å utrikes ort, var den 30 November 1893 12,448,800 kronor emot 8,591,400 kronor samma dag år 1892.

De enskilda bankerna egde vid utgången af November månad år 1893 uti myntadt och omyntadt guld vid hufvudkontoren ett belopp af 7,464,400 kronor emot 7,312,600 kronor vid samma tid år 1892.

Enskilda
bankernas och
aktiebankernas
kassa.

Det belopp i guld, som vid slutet af November 1893 fans hos aktiebankerna, utgjorde 312,400 kronor emot 317,700 kronor den 30 November 1892.

Beloppet af utelöpande banksedlar var vid slutet af November 1893, i runda tal, för Riksbanken 44,142,500 kronor och för de enskilda bankerna 60,132,000 kronor eller sammanlagdt 104,274,500 kronor. Vid samma tid år 1892 var utelöpande sedelbeloppet 100,905,800 kronor, och har alltså en ökning med 3,368,700 kronor egt rum, i det att Riksbankens sedelutgifning ökats med 2,021,800 kronor samt de enskilda bankernas med 1,346,900 kronor.

Utelöpande
banksedlar.

Uti Riksbanken och de enskilda bankinrättningarna, rörande hvilka öfversigter genom Finansdepartementet offentliggöras, voro den 30 November 1893 innestående:

Bankernas in-
och utlåning.

på sparkasseräkning 12,245,500 kronor emot 10,922,800 kronor samma dag år 1892,

på upp- och afskrifnings-, folio- samt löpande räkning 83,525,200 kronor emot 75,740,800 kronor samma dag år 1892,

på depositionsräkning 325,803,600 kronor emot 319,067,500 kronor samma dag år 1892.

Beloppet diskonterade inrikes vexlar, som den 30 November 1892 utgjorde 200,330,100 kronor, var vid samma tid 1893 197,211,000 kronor och hade alltså minskats med 3,119,100 kronor.

Vid slutet af November 1893 utestod såsom lån ett belopp af 276,945,600 kronor emot 270,807,100 kronor vid samma tid år 1892, hvilket således innebär en ökning af 6,138,500 kronor.

Det å kassakreditiv utestående beloppet hade från slutet af November 1892 till samma tid år 1893 minskats från 76,702,400 kronor till 73,820,600 kronor eller med 2,881,800 kronor, hvaremot det å löpande räkning utestående beloppet under samma tid ökats från 12,182,900 kronor till 15,330,100 kronor eller med 3,147,200 kronor.

Den 30 November 1893 var derjemte på indrifning beroende ett belopp af 4,702,600 kronor emot 4,366,400 kronor samma dag år 1892.

Totalsumman af bankernas till allmänna rörelsen lemnade försträckningar utgjorde alltså vid slutet af November 1893 568,009,900 kronor emot 564,388,900 kronor vid samma tid år 1892 och hade således ökats med 3,621,000 kronor.

Inlåningen på sparkasse-, upp- och afskrifnings-, folio- samt löpande räkning och på depositionsräkning hade samtidigt ökats med 15,843,200 kronor, hvarjemte beloppet utelöpande sedlar ökats med 3,368,700 kronor.

Ny enskild bank.

Kongl. Maj:t har den 27 Januari 1893 beviljat oktroj samt fastställt bolagsordning för en bankinrättning med rätt att utgifva egna banksedlar under benämning »Norrbottens enskilda bank».

Förnyade bolagsordningar fastställda.

Förnyade bolagsordningar hafva under år 1893 fastställts i enlighet med lagen angående bankaktiebolag den 19 November 1886 för aktiebolaget Sundsvalls handelsbank, aktiebolaget Norrköpings folkbank, aktiebolaget Göteborgs folkbank samt aktiebolaget Jemtlands Goodtemplarbank.

Nytt teaterobligationslån.

Kongl. Maj:t har den 10 Mars 1893 tillåtit teaterbyggnadskonsortiet att, för beredande af medel till operaverksamhetens uppehållande under tiden för operans nybyggnad och till kompletteringsarbeten vid operabyggnaden, under vissa vilkor utgifva och försälja ett premieobligationslån till nominelt belopp af tre millioner kronor.

Öfverlemnande till riksdagshuskommittén af kronans byggnader å Helgeandsholmen.

Sedan de Kongl. Maj:t och kronan tillhöriga, å Helgeandsholmen befintliga byggnader, hvilka förut varit till hofstallets disposition upplåtna, anmäls vara lediga att till vederbörande öfverlemnas för att användas i och för arbetena å nytt riksdags- och riksbankshus, har Kongl. Maj:t den 10 sistlidne November

anbefalt Riksmarskalksemetet att å tider, hvarom embetet egde med den af fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret tillsatta riksdagshuskomitén öfverenskomma, till densamma öfverlemna berörda fastigheter.

Kungörelser hafva af Kongl. Maj:t utfärdats angående frihet från utmätning för pension från Uplands regementes musikcorps' enskilda pensionsstiftelse samt för pension till tjänstemän vid Kopparbergs enskilda bank.

Frihet från utmätning för pensioner.

På föredragning af chefen för Ecklesiastikdepartementet har Kongl. Maj:t utfärdat:

Författningar i hvarjehanda ämnen.

den 17 Februari 1893: kungörelse, angående tiden och sättet för utbetalande till presterskapet af lönetillskott från vissa fonder; *den 24 Mars:* kungörelse, angående ändring af gällande bestämmelser rörande mogenhetsexamen; *den 2 Juni:* kungörelse, angående ändrad lydelse af § 1 i nådiga kungörelsen den 16 Juni 1875 angående anslag till högre folkskolor; *samma dag:* kungörelse, angående understöd åt lägre tekniska yrkesskolor; *samma dag:* kungörelse, angående understöd till anordnande af föreläsningskurser för arbetsklassen; *den 17 Juni:* kungörelse, angående förändrad lydelse af §§ 3, 4 och 6 i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga statuter för universiteten i Upsala och Lund den 10 Januari 1876; *samma dag:* kungörelse, angående ändrad lydelse af § 2 i Kongl. Maj:ts nådiga stadgar för Karolinska mediko-kirurgiska institutet den 29 April 1886; *samma dag:* kungörelse, angående understöd för år 1894 åt äldre, behöfvande folkskolelärare; *den 14 Juli:* kungörelse, angående vissa åtgärder till förekommande af kolerans utbredning bland rikets invånare; *den 15 September:* förnyadt reglemente, angående det på Akademiens för de fria konsterna stat uppförda reservationsanslag till resestipendier åt konstidkare; *den 6 Oktober:* cirkulär till domkapitlen och Stockholms stads konsistorium, angående formulär för uppgifter rörande folkundervisningen; *den 10 November:* cirkulär till domkapitlen, Stockholms stads konsistorium och hofkonsistorium, angående det löfte, som vid invigning till prestembetet bör afgifvas; *den 30 November:* stadga, angående inlösen för statens räkning af lefvande svenska konstnärers arbeten; *den 8 December:* kungörelse, angående ändrad lydelse af §§ 14, 22, 45 och 47 i reglementet för veterinärinstitutet i Stockholm den 24 Maj 1876; samt *den 30 December:* kungörelse, angående ändrad lydelse af § 2 i Kongl. Maj:ts nådiga stadga angående prestval den 26 Oktober 1883.

Efter af Kongl. Maj:t den 24 Mars 1893 utfärdad kallelse hafva svenska kyrkans ombud sammanträdt den 9 September nämnda år.

Pastoratsin-
delning m. m. Den 2 Juni 1893 har Kongl. Maj:t medgifvit, att, sedan nuvarande kapellpredikanten i Nacka församling från sin befattning afgått, Nacka församling skall skiljas från Huddinge pastorat och utgöra ett särskildt konsistorielt gäll med kyrkoherde såsom ensam prest.

Med anledning af en utaf Orsa församling gjord ansökning har Kongl. Maj:t den 19 Maj 1893 förklarad, att området af Skattunge till Orsa pastorat hörande kapellförsamling skall innefatta Fredshammars bruk samt byarna Skattungsbyn, Kallmora, Torsmo, Grafberg, Rutberg och Jogsel jemte det å Skattungsbyns egor utlagda kapellpredikantsbostället.

Röstgrund vid
prestval. Kongl. Maj:t har fastställt förslag till röstgrund vid prestval inom Brunflo, Lockne, Marieby och Östersunds församlingars pastorat, Trelleborgs stads- och lands- samt Maglarps församlingars pastorat äfvensom i Nyköpings stads vestra församling.

Nya kyrkor
m. m. Under år 1893 har Kongl. Maj:t fastställt ritningar till 7 nya kyrkor, till ändring och reparation af 16 samt till altare, orgelfasad eller andra inredningsföremål i 28 kyrkor.

Öppna bref om tillstånd att genom kollekt och stambok öfver hela riket insamla bidrag till kyrkobyggnad hafva utfärdats för Algutsboda, Jerfsö, Trökörna, Hasslösa, Badelunda, Brunns, Vittinge och Skaftö församlingar samt i Rörbäcksnäs finnmark inom Lima församling.

Derjemte har Kongl. Maj:t medgifvit, att under hvart och ett af åren 1894, 1895 och 1896 må upptagas dels i alla rikets kyrkor en kollekt till understöd för sällskapet Eugeniahemmet, dels i Lunds stifts kyrkor en kollekt till understöd för nämnda stifts bibelsällskap, dels ock i Visby stifts kyrkor en kollekt till understöd för Gotländska föreningen för de blindas väl.

Lappmarks
ecklesiastik-
verk. Sedan kyrkoherden i Åsele, kontraktsprosten J. Arbman och kyrkoherden i Arvidsjaur M. T. Berlin, enligt dem af Kongl. Maj:t lemnadt uppdrag, afgifvit betänkande och förslag angående ändrad lydelse af reglementet för Lappmarks ecklesiastikverk, har Kongl. Maj:t, med anledning af domkapitlets i Hernösand samt Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Norrbottens, Vesterbottens och Jemtlands län emot förslaget framställda anmärkningar, under den 8 September 1893 uppdragit åt biskopen m. m. M. Johansson att jemte bemälda Arbman och Berlin afgifva förnyadt förslag till reglemente för Lappmarks ecklesiastikverk.

Främmande
trosbekännare. På gjorda underdåniga ansökningar har under år 1893 medgifvits bildande af två metodist-episkopalförsamlingar med rätt till offentlig religionsöfning under de vilkor och bestämmelser, som i Kongl. förordningen angående främmande

trosbekännare och deras religionsöfning den 31 Oktober 1873 stadgas, nemligen en i Follingbo och en i Stockholm, den sistnämnda under benämning Trefaldighets metodist-episkopalförsamling.

Likaledes har Kongl. Maj:t under år 1893 beviljat rätt att besitta fast egendom för åtskilliga metodist-episkopalförsamlingar, nemligen för en i Karlstad, en i Stenhamra, en i Trollhättan samt Trefaldighets metodist-episkopalförsamlingen i Stockholm äfvensom för katolsk-apostoliska församlingen i Hernösand.

Under den 3 November 1893 har Kongl. Maj:t medgifvit Nya Jerusalems eller Nya kyrkans svenska församlings i Stockholm presterskap att under de vilkor, som i 4 § af Kongl. förordningen den 31 Oktober 1873 stadgas, med laga verkan förrätta vigsel efter samfundets kyrkobruk.

Med anledning af underdåniga ansökningar af styrelserna för två svensk-amerikanska läroverk, Gustavus Adolphus-College, S:t Peter Minnesota, och Bethany-College, Lindsborg, Kansas, har Kongl. Maj:t medgifvit, att studerande, som vid Gustavus Adolphus-College aflagt bachelor-of-arts-examen eller vid Bethany-College aflagt vare sig bachelor-of-arts- eller bachelor-of-science-examen, må utan vidare pröfning idka studier och aflägga examina vid de svenska universiteten.

Studierätt vid svenska universitet för lärjungar från två amerikanska undervisningsanstalter.

Kongl. Maj:t har under den 17 Juni 1893 medgifvit, att vid Göteborgs högskola må under en tid af fem år, under iakttagande af vissa gifna föreskrifter, anställas följande akademiska examina, nemligen filosofie kandidat och filosofie licentiat examen i de ämnen, uti hvilka vid högskolan finnas ordinarie professorsbefattningar, som blifvit vederbörligen tillsatta, samt teologisk-filosofisk examen och förberedande pröfning till examen för inträde i rättegångsverken eller i Kongl. Maj:ts kansli.

Göteborgs högskola.

Vid rikets allmänna läroverk utgjorde antalet lärjungar vid början af 1893 års hösttermin 14,608.

Allmänna läroverken.

Lärjungeantalet vid de pedagogier, som meddela undervisning utöfver folkskolans ståndpunkt, utgjorde höstterminen 1893 182.

Under år 1893 hafva 736 lärjungar, deraf 32 qvinnor, aflagt godkänd mogenhetsexamen vid allmänna läroverk och privata läroanstalter med dimissionsrätt.

Den 2 Juni 1893 har Kongl. Maj:t låtit utfärda cirkulär angående fördelning af det utaf Riksdagen beviljade anslag för beredande åt lärare och lärarinnor vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminarier samt en- och tvåklassiga pedagogier af tillfällig löneförbättring under år 1894.

Profärskurser för praktisk utbildning af blifvande lärare hafva under år 1893 varit anordnade vid högre latinläroverket å Nörrmalm, högre allmänna

läroverket å Södermalm och högre realläroverket i Stockholm samt högre allmänna läroverken i Upsala och Lund. För att genomgå dylik kurs hafva under året 51 lärarekandidater blifvit af chefen för Ecklesiastikdepartementet till nämnda läroverk hänvisade.

Kongl. Maj:t har af det anslag å 6,000 kronor, som finnes uppfördt å de allmänna läroverkens stat till rescstipendier för lärare i främmande lefvande språk vid de allmänna läroverken, samt ett å detta anslag för år 1892 besparadt belopp af 750 kronor tilldelat 8 sådane lärare understöd för resor i utlandet, äfvensom af det utaf Riksdagen beviljade anslag å 4,000 kronor till reseunderstöd åt lärare vid de allmänna läroverken, särskildt vid de läroverk, der profårskurs är anordnad, utdelat 5 resestipendier.

Inspektion. Enligt meddeladt uppdrag har byråchefen för den inom Ecklesiastikdepartementet inrättade afdelning för ärenden rörande den högre undervisningen under år 1893 inspekterat högre allmänna läroverken i Skara, Kristianstad och Karlstad samt lägre allmänna läroverken i Mariestad, Sköfde, Alingsås och Falköping.

Instruktion för skjutöfningarna vid de högre allmänna läroverken. Sedan Kongl. Maj:t den 24 Februari 1893 uppdragit åt en komité att utarbeta förslag till instruktion för skjutöfningarna vid de högre allmänna läroverken och denna komité med sådant förslag inkommit, har förslaget blifvit under nästlidna år vid fem särskilda läroverk pröfvadt.

Understöd af statsmedel till enskilda läroverk. Efter det Riksdagen år 1890 medgifvit, att af reservationerna å anslagen till allmänna läroverken finge, enligt de närmare bestämmelser Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt föreskrifva, användas ett belopp af 20,000 kronor årligen till understöd åt enskilda läroverk, hvilka förbereda till mogenhetsexamen, har Kongl. Maj:t den 2 Juni 1893 anvisat nedannämnda belopp att tillsvidare utgå för hvarterdera af läsåren 1893—1894, 1894—1895 och 1895—1896, nemligen till föreståndaren för f. d. Beskowska skolan i Stockholm 6,000 kronor, till föreståndaren för Palmgrenska samskolan i Stockholm 8,000 kronor samt till styrelsen för Fjellstedtska skolan i Upsala 6,000 kronor.

Rätt att anställa mogenhetsexamen. Kongl. Maj:t har den 30 Juni 1893 medgifvit, att filosofie doktorn Per Alfred Björkman må såsom föreståndare för Wallinska flickskolan i Stockholm under viss tid och med iakttagande af särskilda vilkor vid nämnda skola anställa mogenhetsexamen.

Tekniska undervisningen. Vid tekniska högskolan utgjorde vid början af läsåret 1892—1893 lärjungantalet 294, deraf ordinarie elever i 1:sta årskursen 100, i 2:dra 68, i 3:dje 57, i 4:de 30, specialelever 2 samt extra elever 37.

Under läsåret 1892—1893 utgjorde elevernas antal vid tekniska skolan i Stockholm: inom tekniska afton- och söndagsskolan 803, inom tekniska skolan för qvinliga lärjungar 310, inom den högre konstindustriella skolan 59 och inom byggnadsyrkesskolan 52. Vid de tekniska elementarskolorna i Norrköping, Malmö, Örebro och Borås uppgick elevernas antal samma år till 265. Vid tekniska söndags- och aftonskolan i Eskilstuna begagnades undervisningen af 160 lärjungar samt vid fackskolan i samma stad för den finare smidesindustrien af 33 lärjungar.

Kongl. Maj:t har den 24 Februari 1893 af de för ändamålet anslagna medel tilldelat understöd åt lägre tekniska yrkesskolor i följande städer, nemligen: Södertelje, Upsala, Nyköping, Norrköping, Jönköping, Kalmar, Visby, Karlskrona, Kristianstad, Malmö, Lund, Helsingborg, Landskrona, Uddevalla, Venersborg, Borås, Lidköping, Karlstad, Örebro, Vesterås, Köping, Gefle, Hudiksvall, Söderhamn, Hernösand, Sundsvall, Umeå och Luleå äfvensom åt Kopparbergs tekniska aftonskola.

Genom nådigt cirkulär den 2 Juni 1893 har Kongl. Maj:t, i enlighet med Riksdagens på nådig framställning fattade beslut, förordnat om löneförbättring för år 1894 åt lärare och lärarinnor vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarieerna.

Folkskolelärareseminarierna.

Elevernas antal utgjorde höstterminen 1893¹ vid rikets sju folkskolelärareseminarier 552 och fem folkskolelärarinneseminarier 449, eller tillsammans 1,001.

Afgångsexamen undergingo sistlidna års vårtermin 114 manlige och 88 qvinliga, eller tillsammans 202 elever.

Småskolelärarinneexamen aflades samma termin vid folkskolelärarinneseminarieerna af 96 elever, som genomgått första och andra årens lärokurser.

Vid seminariet i Mattisudden i Jockmocks församling för lappska småskolelärares och -lärarinnors bildande voro höstterminen 1893 intagna 29 elever, 4 manlige och 25 qvinliga.

Vid seminariet i Haparanda för finska småskolelärares och -lärarinnors bildande voro samma termin intagna 25 elever, 4 manlige och 21 qvinliga.

Vid 13 af landsting underhållna småskolelärare- och -lärarinneseminarier hafva under år 1893 tillsammans 286 elever undergått den genom nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 föreskrifna afgångspröfning.

Enahanda pröfning har med särskildt nådigt tillstånd blifvit anställd vid 5 af enskilde inrättade småskolelärareseminarier med tillsammans 174 elever.

Undervisning i slöjd har under år 1893 meddelats vid samtliga folkskolelärarinneseminarieerna samt vid folkskolelärareseminarieerna i Lund, Karlstad, Hernösand och Linköping. Vid de öfriga folkskolelärareseminarieerna skall undervisning i detta ämne begynda under innevarande år.

Till stipendier åt elever vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarierna hafva för vårterminen 1893 anvisats tillsammans 37,215 kronor, hvarjemte stipendiemedel till sammanräknadt belopp af 6,790 kronor beviljats åt seminarieelever, som tala finska eller lappska språken. För höstterminen samma år hafva 37,785 kronor utdelats såsom stipendier åt elever vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarierna samt 6,935 kronor åt seminarieelever, som tala finska eller lappska språken.

Till samtliga statens seminarier har en del af den materiel, som genom Ecklesiastikdepartementets försorg anskaffats, blifvit kostnadsfritt utdelad.

Enligt meddeladt uppdrag har byråchefen för den inom Ecklesiastikdepartementet inrättade afdelning för ärenden rörande folkundervisningen under år 1893 inspekterat folkskolelärareseminarierna i Linköping och Karlstad samt folkskolelärarinneseminarier i Skara.

Folkskolorna. Enligt de — jemlikt föreskriften i folkskolestadgan den 20 Januari 1882 § 67, sådan den lyder i nådiga kungörelsen den 5 Augusti 1892, och nådiga cirkuläret den 24 November 1882 — af folkskoleinspektörerna och öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor insända uppgifter angående folkundervisningen funnos år 1892 i rikets 2,379 skoldistrikt 12 högre folkskolor samt

3,832 fasta och	760 flyttande, eller tillsammans	4,592 folkskolor,
768 » »	585 » » » »	1,353 mindre folkskolor,
3,171 » »	1,671 » » » »	4,842 småskolor,

Summa 7,771 fasta och 3,016 flyttande eller tillsammans 10,787 skolor,

eller med inräknande af de högre folkskolorna 10,799.

I de högre folkskolorna undervisade 13 lärare samt i

folkskolorna	4,490 lärare och 1,786 lärarinnor, tillsammans	6,276,
mindre folkskolorna.....	260 » » 1,095 » »	1,355,
småskolorna	357 » » 5,209 » »	5,566,

Summa 5,107 lärare och 8,090 lärarinnor, tillsammans 13,197,

eller, med inräknande af de högre folkskolornas lärare, 13,210 förutom 366 lärare, hvaraf 9 vid de högre folkskolorna, och 459 lärarinnor, hvaraf 2 vid de högre, eller tillsammans 825, som undervisat endast i öfningsämnen eller handaslöjder.

Antalet barn af 7—14 års ålder utgjorde 780,455, hvaraf 396,927 gossar och 383,528 flickor. Bland dessa hade

under året undervisats	723,141,
» » ej åtnjutit undervisning	48,149,
hvarjemte uppgifter saknas om	9,165,

Summa 780,455.

Bland de under året undervisade barn af 7—14 års ålder undervisades i

sina egna distrikts fasta folkskolor	331,744,
» » » flyttande folkskolor	62,768,
» » » fasta mindre folkskolor	30,068,
» » » flyttande mindre folkskolor.....	28,955,
» » » fasta småskolor	118,847,
» » » flyttande småskolor	71,945,
folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utom sina egna distrikt	15,655, 659,982,
högre folkskolor	229,
allmänna läroverk och specialsolor	13,609,
enskilda skolor	15,738,
hemmen	33,583,
	<u>Summa 723,141.</u>

Bland de barn af 7—14 års ålder, hvilka under året ej åtnjutit undervisning, utblefvo .

efter inhemtande af folkskolans minimikurs	8,074,
» godkänd afgangspröfning	22,523,
till följd af sjukdom eller naturfel	3,584,
af annan anledning	13,968,
	<u>Summa 48,149.</u>

Med inräknande af dem, som voro öfver eller under den ofvan angifna skolåldern af 7—14 år, undervisades i högre folkskolor 277 samt i folkskolor, mindre folkskolor och småskolor 693,941.

Utgifterna för högre folkskolor, folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utgjorde under år 1892 enligt ofvannämnda uppgifter:

till lärares och lärarinnors aflöning.....	kr.	9,425,827,09,
» skollokaler och inventarier	»	2,035,542,24,
» undervisningsmateriel	»	325,982,02,
» öfriga behof.....	»	1,873,019,02,

Summa kr. 13,660,370,37.

Lönetillskott af allmänna medel hafva under år 1892 för aflöning af lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor utgått med tillsammans 4,012,773 kronor 25 öre. Lönetillskott.

Fortsättnings- Understöd har för år 1892 utgått till lärares aflöning vid 863 fortsättnings- skolor. skolor med tillsammans 53,737 kronor 50 öre.

Undervisning Understöd har för år 1892 utgått till 1,624 skolor, i hvilka meddelats under- i slöjd. visning i slöjd för gossar, med tillsammans 121,266 kronor 62 öre.

Högre folk- Understöd till 12 högre folkskolor har för år 1892 utgått med tillsammans skolor. 14,400 kronor.

Folkhögskolor. På derom af vederbörande styrelser gjorda ansökningar har Kongl. Maj:t för år 1893 beviljat understöd åt 25 folkhögskolor med tillsammans 57,145 kronor. Enligt styrelsernas berättelser hafva under nämnda år i dessa skolor under- visats 627 manlige och 320 qvinliga elever, tillsammans 947 lärjungar.

Till understöd åt mindre bemedlade lärjungar vid folkhögskolor har Kongl. Maj:t för år 1893 anvisat 14,965 kronor.

Folkundervis- Till främjande af folkundervisningen bland de i rikets nordligare trakter bosatta finnar hafva för år 1893 beviljats understöd för höjande af folkskole- de i rikets lärarnes löner till och öfver minimum samt till höjande af lärares löner vid nordligare trakter bosatta mindre folkskolor. finnar.

Undervisnings- Att till nedsatt pris hållas folkskolorna tillhanda hafva följande nya lärome- materiel. del blifvit anskaffade: väggkarta öfver Palestina, handbok i linearteckning samt praktiska ritböcker.

Åt finska skolor hafva undervisningsmateriel och läroböcker dels kostnads- fritt utlemnats, dels mot nedsatt pris hållits tillhanda.

Understöd åt Kongl. Maj:t har för år 1893 af dertill anvisade medel beviljat understöd åt äldre, behöf- 48 äldre, behöfvande folkskolelärare med 9,975 kronor. vande folk- skolelärare.

Läroanstalter Vid allmänna institutet för döfstumma å Manilla voro under sistlidna läsår för döfstumma intagna 83 manlige och 59 qvinliga eller tillsammans 142 elever. Af dessa voro och blinda. 125 kvarvarande från föregående läsår och 17 nyinskrifna. Af de förra voro 51 frielever på grund af statsanslaget, 10 frielever på institutets fonder, 8 betalande efter 300 kronor, 1 betalande efter 200 kronor, 11 betalande efter 150 kronor samt 44 elever tillhörande 1:sta döfstumskoldistriktet, äfvenledes betalande efter 300 kronor, allt för år. De 17 nyinskrifne voro alla från 1:sta döfstumskoldistriktet.

Vid institutets seminarium för bildande af lärare vid döfstumskolan voro under samma läsår intagna 4 manlige och 2 qvinliga eller tillsammans 6 elever. Dessutom genomgingo 2 elever föreskrifven profårskurs.

Vid institutet för blinda & Tomtebodas i Solna församling voro under sistlidna läsår intagna 77 lärjungar, deraf 35 gossar och 42 flickor. 42 lärjungar hafva erlagt hel afgift eller derunder, 11 hafva af Kongl. direktionen varit intagna som frielever och 24 hafva varit frielever för de särskilda stiften och Stockholms stad.

Omkring 315 band blindskrifter hafva under läsåret blifvit sålda eller skänkta till behöfvande blinda.

Vid blindskolan i Vexjö voro under sistlidna läsår intagna 38 lärjungar, 17 gossar och 21 flickor. Vid handtverksskolan i Kristinehamn undervisades under sistlidna läsår 27 elever, 23 män och 4 kvinnor.

Vid läroanstalterna för öfveråriga döfstumma voro under sistlidna läsår intagna tillsammans 114 elever, nemligen i Vadstena 43, Bollnäs 39 och Skara 32.

Vid skolhemmet för blinda döfstumma, hvilket under sistlidet år blifvit flyttadt från Skara till Venersborg, hafva under sist förflutna läsår 9 elever åtnjutit undervisning.

Kongl. Maj:t har den 24 sistlidne November af anslaget till uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn tilldelat 15 sådana anstalter understöd med tillhopa 37,700 kronor, och hafva samtliga dessa anstalter blifvit under år 1893 inspekterade. Derjemte hafva af samma anslag 6,000 kronor utgått till bildande af lärare vid ifrågavarande uppfostringsanstalter.

Uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn.

Kongl. Maj:t har af det till understöd åt vittre författare beviljade anslag tilldelat särskilda belopp åt dels äldre vitterhetsidkare, dels yngre personer, som genom sina arbeten ådagalagt framstående anlag för vitterhet.

Understöd åt vittre författare m. m.

Antiqvariska forskningsresor hafva under 1893 genom Vitterhets-, Historie- och Antiquitetsakademiens försorg blifvit företagna i åtskilliga delar af riket.

Antiqvariska forskningsresor.

Sedan Riksdagen stält till Kongl. Maj:ts förfogande ett extra anslag för år 1894 af 20,000 kronor att användas till understöd åt sådana anstalter eller föreningar, som anordna föreläsningkurser för arbetsklassen, har Kongl. Maj:t af nämnda anslag tilldelat åtskilliga sådana anstalter understöd.

Föreläsningkurser för arbetsklassen.

På grund af förordningen den 15 Februari 1855 angående ersättning för understöd, som af fattigvårdssamhällen i ett af de förenade rikena Sverige och Norge lemnas behöfvande personer från det andra riket, har under år 1893 likvid för år 1891 emellan de båda statskassorna blifvit gjord.

Fattigvården.

Af anslaget till sådan fattigvård, som bör bekostas af staten, hafva under år 1893 särskilda belopp blifvit ställda till disposition af Kongl. Maj:ts Befall-

ningshafvande i Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län att användas till understöd åt fattiga bland lappallmogen.

Kolerasjukdomen.

På framställning af Medicinalstyrelsen har Kongl. Maj:t under den 14 April 1893 fattat beslut om anordnande under nämnda år vid universiteten i Upsala och Lund samt vid Karolinska mediko-kirurgiska institutet af undervisningskurser med särskildt afseende å kolerasjukdomens igenkännande och bekämpande samt kolerasjukas behandling; och hafva i anledning häraf sådana undervisningskurser i slutet af våren 1893 hållits vid nämnda universitet och institut.

Vidare har Kongl. Maj:t den 9 Juni 1893 förordnat om inrättande inom Medicinalstyrelsen tillsvidare och intill dess af Kongl. Maj:t annorlunda bestämmes, af en särskild afdelning för ärenden rörande kolerafarsoten, åt hvilken afdelning, bestående af generaldirektören för nämnda styrelse såsom ordförande samt ett medicinalråd och tre utom styrelsen utsedda personer såsom ledamöter, uppdragits att med den Medicinalstyrelsen tillkommande myndighet ombesörja allt hvad styrelsen förut ålegat i fråga om kolerafarsoten, förekommande af dess införande och utbredning i riket samt dess ändamålsenliga bekämpande.

Ändrade bestämmelser rörande rättskemiska undersökningar.

Under den 30 December 1893 har Kongl. Maj:t, på gjord framställning af Medicinalstyrelsen, meddelat ändrade bestämmelser rörande rättskemiska undersökningar m. m.

Jemkning i provinsialläkaredistrikt.

Kongl. Maj:t har förordnat om öfverflyttning af Stora Skedvi socken från Falu till Hedemora provinsialläkaredistrikt samt om jemkning mellan Mariestads, Lidköpings och Naums, det sistnämnda numera benämndt Vara, provinsialläkaredistrikt.

Nya extra provinsialläkare m. m.

Bidrag af statsmedel hafva beviljats till affönande af extra provinsialläkare i Rimbo, Los, Kungsörs, Orousts vestra härads samt Bjurholms distrikt. Rätt till tienstårsberäkning lika med den, civile läkare i statens tjenst åtnjuta, har medgifvits extra provinsialläkarne i nämnda distrikt och dessutom extra provinsialläkarne i Klintehamns, Kungshamns, Hammerdals, Tranås, Vestra Vrams, Töreboda, Teckomatorps, Elfdalens, Bygdeå och Fellingsbro distrikt.

Upphörande af vissa provinsialläkares sjukvårdsresor på statens bekostnad.

Genom beslut den 3 November 1893 har Kongl. Maj:t förklarat, att de genom nådiga brefven den 26 Augusti 1870, den 5 Maj 1871, den 10 Maj 1872, den 30 Januari och den 5 December 1873 samt den 20 Mars 1874 gjorda medgifvanden i fråga om tjensteresor i vissa fall å statens bekostnad af provinsialläkarne i Ölands norra, Mora, Leksands och Nordmalings distrikt äfvensom det genom nådiga brefvet den 23 September 1871 lemnade bemyndigande i afseende å dylika resors företagande af provinsialläkaren i Ströms distrikt till

Vikens kapell skola upphöra att gälla, det sistnämnda äfvensom medgifvandena i fråga om tjänsteresor till Elfdalens, Boda och Ore kommuner med 1893 och de öfriga bestämmelserna med 1894 års utgång.

Kongl. Maj:t har meddelat bestämmelser i fråga om tillämpning af helsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad: å Norrköpings norra förstäder, Ljungby köping, Skillinge fiskeläge samt visst område deromkring, Lilla Edet, Lappstaden i Sköns socken, Ellös fiskeläge, Vara köping och visst område inom Mora socken. Helsovården.

Följande byggnadsarbeten hafva under år 1893 vid hospitalen utförts. Hospitalsväsendet.

Vid Piteå hospital hafva samtliga byggnadsarbetena fullbordats jemte tillhörande vatten- och aflopsledningar, elektrisk belysning, bryggeri samt åtskilliga planeringar och planteringar, så att hospitalet på hösten 1893 kunnat tagas i bruk.

Kontrakt rörande uppförandet af den beslutade asylen vid Vadstena har afslutats; och hafva byggnadsarbetena derstädes med raskhet bedrivits, så att grunderna till samtliga flyglarne blifvit färdiga och socklarne satta äfvensom alla grundläggningsarbeten inom gamla sockerbruksbyggnaden verkställda. Inom samma byggnad hafva alla rifningsarbeten af gamla väggar och dylikt blifvit gjorda, alla värmledningsarbeten, såsom kanaler för frisk luft samt evakuation utförda äfvensom alla nya, invändiga tegelväggar inom denna byggnad uppdragna samt fönsteröppningarne ändrade och ommurade.

Vid Lund asyl har paviljongen n:o V förts under tak, alla golflag af cementbeton blifvit slagna samt en del dräneringsarbeten verkställda.

Kongl. Maj:t har medgifvit inrättande af nya apotek i Katarina församling i Stockholm äfvensom i Norrköping, Hallsberg och Anundsjö socken samt förordnat, att medikamentsförråden i Stugun, Julita, Tranås och Åsele skola förändras till apotek. Nya apotek.

Vid 1893 års början uppgick barnmorskornas antal i hela riket till 2,553. Medicinalväsendet.

Under loppet af år 1893 hafva 107 elever blifvit vid rikets 3 läroanstalter för barnmorskor examinerade i den allmänna förlossningskonsten och förklarats berättigade att utöfva barnmorskeyrket. Af dessa hafva utgått från Stockholms läroanstalt 63, från Göteborgs 34 och från Lunds 10. Af examinerade barnmorskor hafva i Stockholm 62 och i Göteborg 29, eller tillsammans 91, hvilka efter erhållen undervisning ådagalagt goda insigter och färdighet jemväl i den instrumentala förlossningskonsten, förklarats berättigade att under vissa vilkor utöfva äfven denna del af förlossningskonsten.

Enligt en af Medicinalstyrelsen år 1893 till Kongl. Maj:t afgifven berättelse angående skyddskoppypningen i riket utgjorde antalet af dem, som under år 1892 med framgång vaccinerats, 113,946.

Veterinärundervisningen.

Enligt en af Kongl. veterinärinstitutet under år 1893 afgifven berättelse för år 1892 hafva under sistberörda år 96 personer vid institutet åtnjutit undervisning, hvaraf 64 såsom veterinärelever och 32 såsom hofslagarelärlingar. Under samma år hafva af veterinäreleverna utexaminerats 17, 2 afgått till annat yrke, så att vid årets slut återstodo 45. Af hofslagarelärlingarne aflade under året 12 civile och 10 militäre hofslagareexamen, hvadan återstodo vid årets slut 10, samtliga militäre.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Stockholms slott den 18 Januari 1894.

OSCAR.

AUG. ÖSTERGREN.